I N D E X

Rerum Notabilium Numerus prior Diſputationem, poſterior verò marginalem numerum deſignat.

A

ABſolutio eſt pars intrinſeca, & eſſentialis ſacramenti Pœnitentię, 5.308. & eſt propria huius ſacramenti forma, 5.350. proferri debet certis verbis humana voce expreſſis, 5.351. ſola illa duo verba, *Abſolvo te* ſunt eſſentialia huius formæ, 5.355. poteſt validè dari abſolutio per verba æquivalentia, 5.357. forma abſolutionis deprecativè prolata non ſufficit ad valorē Sacr. 359. poteſt tamen ſufficere prolata modo imperativo, ibidem quomodo abſolutio data ſub conditione ſit valida, & quomodo non, 5.363. non poteſt abſolutio conferri abſenti, 5.366. quomodo valida ſit cōfeſſio per ſcripturam, ſi poſteà abſolutio obtineatur in pręſentia 5.367. quomodo verificaretur adhuc forma abſolutionis ſi peccata jam dimiſſa rurſus Confeſſioni ſacramētali ſubiicerentur, 5.348. & ſeq. quomodo Sacerdos per abſolutionem peccata dimittat, 5.375. quando producatur effectus infuſionis gratiæ, & remiſſionis peccatorum per verba abſolutionis, 5.376 quem ſenſum, & effectum habeant verba abſolutionis, quando peccata jam ſunt remiſſa vel per contritionem, vel antecedentem confeſſione, 5.386.

Accidentia panis, & vini in Euchariſtia manent ſine ſubiecto ſubſtantiali, 3. 360. aliqua tamen manent cum ſubiecto accidentali proximo, & immediato, quod eſt quantitas, ibid. quomodo accidentia ſeparata conſerventur; 3.371. omnes actiones, quas prædicta accidentia cauſare poſſunt, dùm ſubiecto inhærent, per ſolum influxum accidentalem, poſſunt etiam cauſare in Euchariſtia, 5.362. nequeunt tamen ſubſtantiam corrumpere niſi diſpoſitivè, 3.364. nec etiam eandem producere, niſi diſpoſitivè, 3.365. nec deniq; ullam poſſunt exercere actionem, in qua ſit opus influxu ſubſtantiali, 3.368. poſſunt ab agente creato mutari ſecundum locum, 3.369. ac etiā motu alterationis, 3.372. item motu rarefactionis, & condenſationis, 3.373. quantitas Euchariſtię ab agente naturali corrumpi non poteſt, benè tamen qualitas uſque ad illum gradum excluſivè, quem neceſſario ſibi determinatè ſubſtantia panis, 3.374. quo ſenſu per actionem agentis naturalis Euchariſtia deſinere poſſit; ibidem. In tali caſu vel à Deo immediatè producitur ſubſtantia cōpoſita, cui accidentia jam introducta naturaliter cōvenirent, vel materia, prima quę generationi ſubſtantiali ſubiiciatur, & actioni naturalis agentis, 3.376. quomodo ex materia prima ſic à Deo reproducta naturaliter educeretur forma ab agente naturali. Vide Euchariſtia.

Adoptio quid ſit, & quotuplex, 7. 470. quomodo matrimonium dirimat, 7.473. Vide Cognatio legalis.

Adulteriū eſt cauſa ſufficiens divortii quoad thorum, & habitationem, non tamen quoad vinculum coniugale, 7.562. quæ peccata contrà fidem coniugii ſub adulterio comprehendatur, quæ ſufficientem cauſam ad divortium præbeant, 7.563. & ſeq. poteſt coniux ab adultero facere divortium quoad thorum propria auctoritate debitum negando, 7.566. non tamen quoad habitationem ſivè adulterium ſit occultum, ſivè publicum, niſi coniuncta ſit alia cauſa gravis damni, 7.567. quo pacto vir non teneatur dimittere uxorem adulteram, & in adulterio perſiſtentem, 7.570. adulterium non eſt cauſa ſufficiens divortii, quando commiſſum eſt ſine culpa coniugis adulteri, 7.573. neq; ſi vir ſit cauſa fornicationis uxoris, 7.574. neq; quando ab utroq; coniuge commiſſum eſt, quia tunc delicta compenſantur, 7.775. quandonam delicta non compenſentur, 7.576. nec adulterium ſufficit ad divortium, ſi innocens poſt factum divortium adulteret, 7.577. nec quando iniuria adultero remiſſa eſt, 7. 579. quandonam coniux ab adultero divortium facere poſſit, dùm ei per aliquam iniuriam occaſionem dedit adulterandi, 7.581. Vide Divortium.

Ætas neceſſaria ad ſponſalia ineunda quænam ſit, 7.265 requiritur ſeptennium completum itaut ultimus dies ſaltem ſit inchoatus, 7.267. ætas requiſita in mari, & fæmina ad matrimonium contrahendum, 7.423. Vide Sponſalia, & Matrimonium.

Affinitas quid ſit, 7.475. quas perſonas, & ex qua copula contrahatur, ibid. menſurantur gradus affinitatis juxtà gradus conſanguinitatis, 7.476. copula carnalis affinitatem inducens qualis eſſe debeat, 7.477. ex copula carnali ſivè licita, ſivè illicita oritur affinitas jure naturali, 7.478. matrimonium tamen non dirimit, niſi jure Eccleſtaſtico, 7.479. ad quem gradum tale impedimentum extendatur, ibid. non autem dirimit jure naturali, 7.482. qualiter affinitas matrimonio ſuperveniens uſum eius impediat, 7. 486. Vide Matrimonium.

Aqua ſimplex naturalis, & elementaris eſt legitima materia remota Sacramenti Baptiſmi, 2.33. quæ aquæ quantitas ad Baptiſmum ſufficiat, 2.28. aqua vino permixta in calice in conſecratione Euchariſtiæ debet eſſe naturalis, non artificialis, & in modica quantitate, 3.89. quæ non immediatè, ſed tantùm mediatè in vinum convertitur, prius ſcilicet in vinum converſa, 3.92. aqua nec per ſe, nec per accidens poteſt eſſe apta ſacramenti Euchariſt. materia 3.98. ſi aqua vino permixta non ſit priùs in vinum converſa, non convertitur in ſanguinem, ſed manet in propria ſubſtantia ſpeciebus vini coniuncta, 3.100. & ſi in aliquo caſu ita permaneret, nullum eſſet inconveniens, 3.107. nec in tali caſu falſa eſſet conſecrationis forma, ibidem neque tunc daretur populo idolatrandi occaſio, 3.109. non repugnat aquam in vinum naturaliter converti, 3. 14.

Attritio quid ſit, 5. 136. ejus duplex motivum aſſignatur ſcilicet metus pęnæ, & turpitudo peccati, 5.137. quid ſub nomine pęnę intelligatur, 5.138. talis metus eſt bonus, & honeſtus, 5.150. quomodo talis attritio convertat animum peccatoris ad Deum 5. 141. quæ peccati turpitudo ſit ſufficiens motivum Chriſtianæ attritionis, 3.143. attritio non poteſt elici ex motivo charitatis proximè, & immediatè, 5.146. formale motivum attritionis, & contritionis aſſignatur, 5. 148. ut ſit ſufficiens diſpoſitio ad gratiam cum ſacramento, opus non eſt, quod ſit ex charitate elicitè vel imperatè, 5. 148. poteſt tamen attritio interdum etiam à charitate imperari, 5. 160. quot ſint ſpecies attritionis, 5. 151. magis perfectum, & minùs perfectum in contritione, & attritione dicunt differentiam eſſentialem, 5.152. differentia attritionis à contritione ſumi non debet pęnès temporis durationem, vel gradus intenſionem aut divinam acceptationem, vel gratiæ informationem, 5.155. contritio, & attritio duobus modis ſumi poſſunt, 5. 150. neque per hoc quòd contritio ſit actus à charitate elicitus, attritio verò à virtute ſpei, quia uterque eſt actus proprius, & elicitus pœnitentiæ, 5. 157. licèt etiam contritio elici poſſit à charitate, & attritio à virtute ſpei, 5. 156. diſcrimen inter odium peccati à pœnitentia cauſatum, & à charitate, ibidem neque per hoc, quòd contritio annexam ſemper habeat dilectionem Dei, attritio verò nequaquam 5.159. neque per hoc quòd contritio deteſtetur peccatum ſuprà omne deteſtabile, attritio verò non, 5.161. neque per hoc quòd contritio eſt univerſaliter de quocunque peccato, non autem attritio; 5.163. nec tandem per hoc, quòd contritio omnem peccandi affectum excludat, non attritio, 5.164. in quo præſertim attritio, & contritio conveniant, & differant declaratur, 5.166. quo ſenſu attritio poſſit fieri contritio, & quomodo non, 5.168. & 169. quomodo peccator virtute ſacramenti ex attrito dicatur fieri contritus, 5.169. ſufficit attritio etiam cognita, ut talis, ad recipiendam abſolutionem, & gratiam ſacramentalem, 5.171. debet eſſe dolor formalis peccatis, & interdum ſufficit virtualis, 5.174. opus non, eſt talem dolorem ſemper præcedere confeſſionem, ſed ſatis eſt ſi ſequatur antè abſolutionem, 5. 176.

B

BAptiſmus fuit verè, & immediatè à Chriſto Domino inſtitutus, 2. 1. fuit ante mortem eius inſtitutus, licèt certum tempus talis inſtitutionis aſſignari non poſſit, 2.3. quo ſenſu Chriſtus in Iordane baptizatus contactu ſuæ carnis ſanctificaverit aquam 2. 5. tunc temporis non fuit hoc ſacramentum inſtitutum, 2. 7. ſed aliquanto poſt baptiſmum eius in Iordane, 2.7. nec quando Io. 3. Nicodemum eſt allocutus, 2.8. non ſtatim ac fuit inſtitutus cæpit eſſe ſub præcepto, 2. 13. neque cæpit eſſe ſub præcepto ſtatim poſt Chriſti mortem, vel eius reſurrectionem, 2.14. ſed tantum poſt ſufficientem, & ſolemnem Evangelii promulgationem 2. 16. quandonam, & quomodo facta fuerit talis promulgatio, 2. 18. quid dicendum de Infidelibus ad quos talis notitia non pervenit, 2. 21. per ſufficientem Evangelii promulgationem jam factam lex vetus, & lex naturę toto Orbe evacuata eſt, ibid. tales infideles non damnantur propter omiſſionem baptiſmi formaliter, 2. 22. baptiſmus eſt omnibus neceſſarius ad ſalutem, non tantùm neceſſitate præcepti, ſed etiam medii, 2. 28.

Baptiſmus quid ſignificet ex vi nominis, 2.29. ejus definitio, 2.30. ſola aqua ſimplex naturalis eſt ejus legitima materia remota, 2. 33. materia vero proxima eſt abſolutio aquæ, 2.34. qualis eſſe debeat talis abſolutio, ibidem ablutio, quæ eſt materia proxima hujus ſacramenti, non eſt ablutio actio, ſed ablutio paſſio, 2.36. ablutio dupliciter exerceri poteſt, & per aſperſionem, & per immerſionem corporis in aqua, 2. 38. ſi fiat per immerſionem, de neceſſitate ſacramenti eſt, quòd poſt eam immediatè ſequatur emerſio, 2. 41. ſi verò fiat per aſperſionem, non eſt baptiſmus certus, ſi fiat in caſu neceſſitatis in aliqua minima corporis parte, ſed debet replicari ſub conditione, 2.45. ſola capillorum ablutio non eſt materia baptiſmi idonea, 2. 47. quæ ejus quantitas ad baptiſmum ſufficiat, 2. 48.

Baptiſmi quæ ſit vera, & legitima forma, 2.49. neceſſitate ſacramenti requiritur, ut in forma baptiſmi exprimatur perſona, quę baptizatur, 2. 50. & etiam actio ipſa baptizandi, 2. 51. expreſſio autem Miniſtri ſufficit indirecta, & implicita, 2. 53. neceſſaria eſt etiam expreſſio, & invocatio Sanctiſſimæ Trinitatis, 2. 54. an, & quomodo Apoſtoli aliquādo baptizaverint in nomine Chriſti 2.55. non valeret baptiſmus datus in nomine genitoris, geniti, & ſpirati, 2.56. quæ verborum mutatio formam baptiſmi invalidet & quæ non, 2.57. quænam ſit idoneus huius ſacramenti Miniſter 2. 58. ſi plures ſimul, & eodem tempore corpus abluant, & debitam formam cum debita intentione proferant, validus eſt baptiſmus, 2. 59. an in tali caſu eſſet unus, vel multiplex baptiſmus, 2. 60. utrumque dici poteſt, 2. 63. probabilius tamen eſt eſſe unum baptiſmum, quia ſacramentum baptiſmi magis eſt baptizatio paſſiva, quam activa, 2.65. ſi plures ita unum baptizent, ut alter alterum præveniat in abſolvenda forma cum appoſitione materiæ, ille ſolum baptizat, alter verò nihil efficit, 1. 66. non valet baptiſmus à pluribus collatus, ſi unus materiam adhibeat, & alter formam, 2. 68. ſi plures abluant, & hanc formam proferant, Nos te baptizamus in nomine &c. nullus eſt baptiſmus, 2. 73. ad ſacramentum efficiendum requiritur intentio conficiendi illud abſolutè, & independenter ab alio, 2.75. ſi unus plures ſimul baptizet eſt verus baptiſmus, 2.76. in eo caſu eſſent plura baptiſmata, 2.77. qualis, & quanta ſimultas requiratur inter applicationem materiæ, & prolationem formæ, 2.78. & 81.

Baptiſmus conferri poteſt infidelium infantibus illis invitis quibuſdam adhibitis cautelis, 2. 87. à quo licitè id fieri poſſit, 2.91. validitas, & convenientia baptiſmi parvulorum non pendet à voluntate parentum, 2.92. in quibus caſibus id etiam Adverſarii concedant, 2.95. filius non ſubeſſe Patri in his, quæ ſalutem concernunt, 2. 96. jus parentis in filium nullum eſt in præjudicium ſalutis eius, & fidei, 2.97. quare Eccleſia id non ponat in uſu, 2.102 quo pacto etiam infideles adulti poſſint ad fidem compelli, 2.107 adultus ratione utens, & contrariè ſimpliciter diſſentiens non validè baptizatur, 2. 110. ſi verò diſſenſus ſit tantum ſecundum quid, ſimpliciter verò conſentiat, ſacramentum adhuc eſt validum, 2.111. quo ſenſu coactus adhuc verè baptiſmum recipiat, 2. 113. adultus ratione utens non conſentiens ſolùm negativè, ſi tamen virtualiter conſentit, aut ſaltem habitualiter, verum ſacramentum baptiſmi ſuſcipit, 2. 114. adultus mere negativè ſe habens tàm actualiter, quàm habitualiter, ſacramentum baptiſmi non recipit, 2.115. conſenſus non tàm requiritur ex parte ſacramenti, quàm ſubiecti, ut ſi capax remedii ad ſalutem ordinati, 2. 119. quodnam ſit diſcrimen inter intentionem in Miniſtro requiſitam & in ſuſcipiente ſacramentum, 2.120. falſum eſt baptiſmum nolenti datum eſſe adhuc verum baptiſmum, licet non ligans, & characterem imprimens, 2. 121. baptiſmus ab impreſſione characteris ſeparari nequit. ibidem.

Baptiſmus nullam in parvulis requirit diſpoſitionem, 2. 122. in adultis verò primò requiritur fides ſaltem actualis, 2.123. & hæc debet eſſe ſupernaturalis, ibid. ſi contingeret hominem adultum ad baptiſmum cum ſolo originali accedere, cum fide requiritur etiam voluntas, ac propoſitum profitendi legem Chriſti, 2.124. ſi verò accederet etiam cum mortali, neceſſaria eſt aliqua penitentia, & diſplicentia peccatorum commiſſorum, 2.125. & hæc quidem debet eſſe poſitiva, & non ſufficit ſola negativa, 2. 126. cum quo adhuc ſtat ut ſacramentum dicatur juſtificare ex opere operato, & non ex opere operantis, 2. 127. hæc pœnitentia non debet eſſe vera, vel ſaltem putata contritio, ſed ſufficit attritio etiam cognita, ut talis, 2. 128. & hoc eſt beneficium, quod in lege Evangelica accepimus ex Sacramentorum inſtitutione, 2.130 poteſt dari converſio in Deum abſque contritione per ſolam attritionem, 2.131. penitentia, quæ ſit ſufficiens diſpoſitio ad baptiſmum ſuſcipiendum debet eſſe ſupernaturalis, 2. 133. quòd homo naturę viribus nequeat ſe ad gratiam ſufficienter diſponere, & præparare Scotus docet pluribus in locis, 2. 134. attritio, quæ eſt neceſſaria diſpoſitio in adulto ad baptiſmum debet eſſe vera, & realiter exiſtens, nec ſufficit putata talis, 2.139.

Baptiſmus ſuſceptus cum fictione, vel obice negativo ſuum ſortitur effectum ablato obice per ſolam attritionem, 2.141. ſi verò ſuſcipiatur cum obice poſitivo neceſſaria eſt contritio, vel attritio cum pęnitentiæ ſacramento ad illud tollendum, ut baptiſmi ſacramentum ſuum producat effectum 2. 142. pęnitentia per ſe non reſpicit, tanquam proprium obiectum niſi peccata poſt baptiſmum commiſſa, vel in ipſa baptiſmi ſuſceptione, 2. 144. baptiſmus verò remittit peccata anteà commiſſa cum tota pęna recedente fictione. ibid. ipſa fictio, & ſacrilegium per ipſam commiſſum in ſuſceptione baptiſmi non tollitur ex vi ipſius, ſed virtute contritionis, vel ſacramenti pęnitentiæ 2. 145. peccata baptiſmum concomitantia virtute contritionis, vel pœnitentiæ dimittuntur, non virtute baptiſmi 2.149. Sacramentum baptiſmi reviviſcens quandoq; confert gratiam, ut cauſa totalis, quandoque ut cauſa partialis tantum 2.153. quomodo id faciat, quando eſt cauſa partialis 2. 154. non prius datur gratia per pęnitentiam, quàm per baptiſmum, ſed ſimul per utrumque 2.155. gratiam quam dat Deus recedente fictione dicitur effectus baptiſmi jam præteriti in genere cauſæ moralis 2. 161. ambo ſacramenta ſimul delent peccata, quę ad ſe pertinent, cum mutua dependentia unius ab alio, ibid. non ſoli baptiſmo convenit hoc privilegium gratiam conferendi recedente fictione, ſed etiam Ordini, & Confirmationi 2.165.

Baptiſmus triplex fluminis, flaminis, & ſanguinis 2.163. baptiſmus fluminis tantum eſt propriè ſacramentum, qui eſt unicus in eſſentia, & ſpecie athoma, ibidem baptiſmus in re non eſt adultis ſimpliciter neceſſarius ad conſequendam primam gratiam, & peccatorum remiſſionem, ſed ſufficit contritio votum baptiſmi in ſe continens 2.170. quod votum non neceſſariò requiritur explicitum, ſed ſufficit implicitum 2. 172. non tamen ſupplet vicem baptiſmi in omnibus, nec eodem modo, ſicut ille 2.173. adhuc tamen ſic juſtificatus citrà mortis articulum tenetur baptiſmum in re ſuſcipere opportuno tempore 2. 174. qua ratione magis dicatur homo juſtificari per baptiſmum in voto, quàm per quæcunque alia præcepta in voto 2.175. ſimplex, & pura attritio etiam baptiſmi votum continens non poteſt eius vices ſupplere 2.177. ad baptiſmum flaminis non ſufficit ſola attritio cum voto ſacramenti, ibid. baptiſmus ſanguinis poteſt ſupplere vicem baptiſmi fluminis, quando huius adeſt impotentia 2. 180. baptiſmus infantium præter martyrium alio modo ſuppleri non poteſt 2.214. Vide Martyrium.

Benedictiones nuptiales non neceſſariò per ſe loquendo Matrimonii conſummationem præcedere debent, ſed ex convenientia tantùm 7.745.

Bigamia, ſeu Polygamia an fuerit aliquando licita, & quomodo 7. 217. 218. & ſeq. quo jure ſit prohibita 7.207. & ſeq.

Bona Matrimonii ſunt tria 7. 523. primum eſt bonum ſacramenti ſcilicet vinculum indiſſolubile 7.524. ſecundum bonum eſt fidei ſeu fidelitatis inter coniuges 7. 525. debitum coniugale quomodo obliget, ibid. Tertium eſt bonum prolis 7.526. hęc duo ultima bona ſufficit, ſi ſub conditione ponantur, ibid. quomodo hæc tria bona in quolibet matrimonio reperiantur 7.528.

C

CHaracter undè dicatur, & quid hoc nomen ſignificet 1. 189. quænam ſacramenta characterem imprimant, & quæ non 1. 190. & 191 quomodo producatur, & ſit indelebilis 1. 192. non eſt ſola relatio rationis, aut extrinſeca denominatio, ſed forma realis animæ impreſſa 1. 193. & 194. probabiliter defendi poteſt, eſſe formam relativam, probabilius tamen eſſe abſolutam

lutam de genere qualitatis 1. 198. non eſt ſignum naturaliter ſignificans aliquem eſſe Chriſti famulum, ſed merè ad placitum, & ex inſtitutione divina 1. 799. neque eſt merum, & nudum ſignum Chriſto configurativum abſq; ulla prorſus activitate, & potentia cauſandi 1.201. hæc tamen virtus, & potentia moralis eſt tantùm, non phyſica 1. 202. eſt quædam poteſtas ſpiritualis, & ſupernaturalis partim activa, partim paſſiva 1.203. ſi ponatur accidens abſolutum, reponi poteſt in ſecunda qualitatis ſpecie 1. 205. quo ſenſu poſſit etiam in prima reponi 1.206. quo ſenſu dici poſſit diſpoſitio ad gratiam 1. 209. quamvis ponatur qualitas abſoluta, adhuc tamen aliquam relationem connotare dicitur 1. 212. abſolute loquendo debet poni intenſionis capax, non tamen de facto 1.213. immediatè ſubiectatur in voluntate 1. 222. non poteſt in utraque potentia collocari 1. 226. non dicitur lumen, niſi metaphoricè 1.229. ideoque non bene ponitur in intellectu; ibid. probabile eſt Circumciſionem in lege veteri Characterem impreſſiſſe 1.230.

Circumciſio non ſolùm fuit à Deo inſtituta in ſignum populi hoc charactere ſignati, ſed etiam in remedium originalis culpæ pro parvulis 1.68. non eſt aliud ſacramentum ab eo, quod erat in lege naturæ, ſed idem magis in lege ſcripta determinatum, quàm antea fuerit 1.72. quinam fuerit primarius ejus effectus delere originale, vel populum conſignare 1. 73. contulit gratiam ex opere operato 1. 74. diſcrimen inter vim Circumciſionis, & Baptiſmi ad conferendam gratiam 1.79. remedium legis naturæ poſt inſtitutam circumciſionem in lege Scripta pro fœminis remanſit, & perſeveravit 1.80. Circumciſio vim habuit juſtificandi, non ex vi ipſius legis Scriptæ, ſed quatenus remedium legis naturæ 1. 83. non fuit remedium univerſale, ſed tantùm pro maſculis 1.88 quo ſenſu dixerint Patres, & Concilia ſacramenta legis antiquæ gratiam non conferre 1. 90. non habuit Circumciſio vim juſtificandi adultos ab actuali; ſed tantùm parvulos ab originali 1.94. nec vim habuit augendi gratiam quandocunque illam inveniebat in quoque gradu 1. 79. & 94. in lege naturæ antè Circumciſionem fuit aliquod remedium quo parvulorum juſtificatione à Deo inſtitutum 1.45. & hoc remedium non fuit poſitum in ſolo interiri actu, ſed in aliquo exteriori, & ſenſibili ſigno fidei Meſſiæ venturi proteſtativo 1.47. quænam fides fuerit neceſſaria ad validitatem, & efficaciam talis ſacramentis 1.49. ſignum hoc ſenſibile in lege naturæ contrà originale peccatum inſtitutum fuit ſignum determinatum quantum ſufficit ad rationem ſacramenti 1.50. & fuit verum, & proprium ſacramentum 1.52. gratiam conferens ex opere operato 1. 53. tale ſignum fuit a Deo determinatum quoad formale, non autem quoad materiale 1.60. & 61. unitas, & determinatio ſigni pro materiali ad rationem ſacramenti neceſſaria non eſt, ſed tantùm pro formali 1. 64. ſpeciale fuit privilegium legis gratiæ, ut omnia ſacramenta gratiam conferrent ex opere operato 1.95.

Confeſſio pluribus modis uſurpari poteſt 5. 429. Confeſſio Sacram. quid ſit, ibid. fuit à Chriſto immediatè inſtituta 5.439. unde colligatur in Evangelio 5. 431. eſt neceſſaria ex præcepto divino 5. 432. eſt neceſſaria non tantùm neceſſitate præcepti, ſed etiam medii in re, vel in voto mortaliter poſt baptiſmum lapſis 5. 937. qui teneantur ad Confeſſionem ex vi juris divinis 5.440. non extenditur hoc præceptum ad infideles 5.441. ſicut neque præceptum Euchariſtiæ 5.444. muti tenentur ad Confeſſionem per nutus, & alia ſigna 5. 447. quia materia hujus ſacramenti eſt accuſatio peccatorum in genere non determinando per vocem, & verba 5.448. nec ex præcepto Eccleſiaſtico, nec divino tenentur fideles ad Confeſſionem per Interpretem 5. 450. tenentur tamen ad eam in articulo mortis ex præcepto naturalis charitatis ergà Deum, & ergà ſeipſum 5. 452. non eſt eadem ratio de peccato reſervato, & de Confeſſione facta pro Interpretem, ibid. præceptum Confeſſionis de jure divino per ſe obligat omnes fideles in articulo, vel periculo mortis 5.454. obligat etiam aliquando extrà articulum, vel periculum mortis 5.455. tempus determinatum obligationis huius præcepti de jure divino non eſt ſtatim poſt peccatum commiſſum 5.457. nec determinatum tempus huius obligationis eſt, quando ex dilatione oritur probabile periculum oblivionis peccatorum 5. 458. ſed hoc tempus obligationis extra mortis articulum, vel periculum ex vi præcepti eſt vagum, & indeterminatum 5.459.

Confeſſio articularis, vel ſecreta fuit a Chriſto inſtituta, & non habetur ex ſola Eccleſiæ traditione 5.462. non tamen iſte modus ſecretò confitendi eſt de eſſentia, & neceſſitate Confeſſionis ſacramentalis 5.463. unde confeſſio publicè facta Sacerdoti in aliquo neceſſitatis caſu, vel alia rationabili de cauſa eſt valida, & ſacramentalis 5.464. non tamen eſt ſacramentalis quoad modum, quo à Chriſto inſtituta eſt ſub præcepto, ſed tantùm quoad ſubſtantiam 5.466. Eccleſia in foro externo, & publico non habet auctoritatem abſolvendi à peccatis, ſed à cenſuris, 5.471. ratio cur Confeſſio per litteras abrogata fuerit, quęnam ſit, 5.472. Confeſſionis ſigillum undè oriatur, 5. 473. duplex Confeſſio publica alia per ſe; alia per accidens, ibidem an contingere poſſit, ut in aliquo caſu confeſſio publica non ſolùm liceat, ſed etiã ſit neceſſaria, 5.474 adeſt præceptum divinum confeſſionis vocalis, quando impotentia non impedit, 5.476. Confeſſio facta per ſcriptum ſacerdote præſenti valida eſt, præſertim quando vocaliter fieri nequit, 5.477. quo pacto etiam valida eſſe poſſit facta abſenti, 5. 479. poteſt ſacramentaliter abſolvi qui ſigna tantùm dedit contritionis 5. 480.

Confeſſionis integritas in quibus conſiſtat, 5. 481. & ſequ. quid ſit Circumſtantia peccati, quot ſint, & quæ confitendæ, 5.483. quale debeat eſſe conſcientię examen confeſſioni præmittendum, 4. 484. regula ad dignoſcendum circumſtantias ſpeciem mutantes, vel non 5.485. circumſtantiæ notabiliter aggravantes intrà eandem ſpeciem per ſe loquendo non ſunt neceſſariò confitendæ, 5. 486. quale judicium de peccatis in ſacerdote ſufficiat ad debitam pœnitentiam imponendam, 5.490. diverſitas graduum cognationis variat ſpecies inceſtus, 5.491. poteſt per accidens evenire, ut pęnitens teneatur circumſtantias aggravantes confiteri, 5.493. an confitens teneatur has circumſtantias Confeſſario aperire, ſi interrogetur, 6.495. quæ ſit Confeſſio non integra formaliter, vel materialiter, 5. 496. in quibus caſibus liceat confeſſio non integra materialiter. ibidem. Sufficit interdum confeſſio peccatorum in genere non explicata ſpecie, 5. 397. poteſt abſolvi qui ex impotentia ſigna doloris tantùm exhibet coram Sacerdote, 5.500. & qui hoc fecit abſente Confeſſario poteſt etiam ab illo ſupervenienteabſolvi, 5. 501. complicis circumſtantia quando manifeſtanda, & quando non, 5. 504. an poſſit Superior abſolvere tantùm à reſervatis remittendo pęnitentem ad inferiorem quoad reliqua; 5.507. an quando ſuperior abſolvit tantùm à reſervatis, teneatur pęnitens ſimul cum non reſervatis reconfiteri etiam reſervata, 5.580. an interdum poſſit inferior ſaltem indirectè à reſervatis abſolvere, 5.510. quomodo id facere poſſit, 5.511. & hoc intelligendum eſt, quando caſus reſervatus excommunicationem non habet annexam, 5.532. in quibus caſibus Confeſſio non integra locum habere poſſit, 5.513. ad integritatem Confeſſionis non ſufficit omnia aperire mortalia, ſed etiam uni, & eidem Confeſſario, 5.514.

Confeſſionis legitimus Miniſter eſt ſolus Sacerdos, 5.515. non quilibet Sacerdos, ſed tantùm certam habens juriſdictionem poteſt hoc ſacramentum validè adminiſtrare, 5. 517. quomodo diſtinguantur poteſtas Ordinis, & poteſtas juriſdictionis, 5.519. hęc eſt propinqua, illa remota. 5.520. quomodo utraque conferatur, 5.521. quomodo hoc ſacramentum differat ab aliis, 5.522. quo ſenſu Sacerdos Judex arbiter, 5. 523. à quo Sacerdos auctoritatem habeat abſolvendi Pontificem, 5. 524. an quilibet Sacerdos poſſit quemlibet abſolvere à venialibus, 5.525. & 526. poteſt ſimplex Sacerdos quoslibet abſolvere non tantùm in articulo, ſed etiam in periculo mortis, 5. 528. non tamen præſente Parocho, vel alio Confeſſario delegato, 5. 529. hæc facultas conceſſa eſt etiam Sacerdotibus excommunicatis, ſuſpenſis, & hæreticis, 5. 530. poteſtas juriſdictionis non eſt ex ſolo Eccleſiæ foro, ſed etiam ex ipſa Chriſti inſtitutione, 5.531.

Confeſſionis Sigillum quid ſit, 5.532. obligat jure naturali, 5.533. & jure divino poſitivo, 5.535. ac etiam Eccleſiaſtico, 5.537. quos hoc Sigillum obliget, 5. 538. de quibus rebus celandis ſit talis obligatio, 5.540. an ex ſola Confeſſione ſacramentalis oriatur hæc obligatio, 5.543. quomodo debeat reſpondere Confeſſarius, ſi interrogetur de peccatis in Confeſſionem auditis, 5.544. nec de licentia pœnitentis poteſt Confeſſarius eius peccata revelare, 5. 545. quia lex de ſigillo obſervando non eſt lata in favorem, & gratiam ſolius pœnitentis, 5.547. ſolùm cauſa conſultationis licita eſt revelatio confeſſionis ex licentia pœnitentis, 5.550. hoc ſigillum non tantùm eſt jus pœnitentis, ſed etiam totius Communitatis, 4. 551. quomodo Sacerdos uti poſſit ſcientia per confeſſionem habita ſine violatione ſigilli, 5.556. & ſeq. plures caſus deciſi in materia de ſigillo Confeſſionis, 5. 560. nullum eſt tam grave malum, quod fractioni ſigilli præponderet, 5.562.

Confirmatio eſt unus ex ſeptem novæ legis Sacramentis à Baptiſmo diſtinctum, 2. 216. probabile, eſt quod in nocte Cœnæ fuerit à Chriſto inſtitutum, 2.217. quæ ſit eius materia remota, & proxima, 2. 218. nulla manuum impoſitio ab ea condiſtincta, quæ requiritur in ipſa ſacri Chriſmatis unctione, eſt eſſentialis huius ſacramenti materia, 2. 220. eius materia non eſt ſimplex oleum, ſed cum balſamo mixtum, 2.223. & hoc Chriſma debet eſſe ab Epiſcopo conſecratum, tanquam ab Ordinario conſecrante, 2. 227. poteſt tamen talis conſecratio per diſpenſationem Pontificis etiam ſimplici Sacerdoti committi, 2. 229. de neceſſitate huius ſacramenti eſt, quod unctio fiat in fronte Confirmandi, 2.234. quæ ſit eſſentialis forma huius ſacramenti, 2. 235. non exigitur eſſentialiter, ut in ea exprimatur, niſi cauſa principalis ſacramenti, & actus Confirmationis, ſeu Miniſtri, ut applicatur ad perſonam, cui confertur, 2. 237. invocatio expreſſa divinarum perſonarum in forma Latina eſt eſſentialis, & neceſſaria neceſſitate ſacramenti, 2.239 quid dicendum de forma abſolutè ſumpta. 2. 240. Ex Scripturis

non conſtat de forma eſſentiali determinata huius ſacramenti, ſed tantùm ex traditione Apoſtolica, 2.242. Ordinarius huius ſacramenti Miniſter eſt ſolus Epiſcopus, 2.243. ex delegatione tamen, & diſpenſatione ſummi Pontificis poteſt hoc ſacramentum à ſimplici Sacerdote conferri, 2. 245. nulli tamen inferiori poteſt hoc miniſterium committi, 2. 246. poteſtas conferendi Confirmationem in Epiſcopo non eſt ſolius juriſdictionis, ſed etiam Ordinis, 2.248. quinam ſit huius ſacramenti eſſentialis Miniſter, prout abſtrahit ab Ordinario, & extraordinario, 2. 250. quomodo huius ſacramenti collatio poſſit eſſe actus Ordinis Epiſcopalis, ac etiam Sacerdotalis, 2.252.

Conſanguinitas quid ſit, & quomodo dividatur in gradus, & lineas. 7. 352. tres regulæ generales ad dignoſcendos conſanguinitatis gradus, 7.453. conſanguinitas de iure Eccleſiaſtico dirimit uſque ad quartum gradum, 7. 454. conſanguinitas in primo gradu lineæ rectæ matrimonium dirimit de iure naturæ, 7.455 quid dicendum in caſu neceſſitatis extremæ propagandi genus humanum, ibid. imò non ſolùm in primo gradu, ſed etiam in ſequentibus uſque in infinitum, 7.456. reſtrictio facta iure Eccleſiaſtico de linea tranſverſa intelligi debet, non recta, 2. 458. in ſecundo gradu, & aliis lineæ tranſverſalis per ius naturale matrimonium non dirimitur, 7. 459. probabile eſt, quòd nec etiam in primo gradu id fiat de iure naturæ, 7. 470.

Conſenſus coniugalis debet eſſe liber, 7. 113. Vide Libertas.

Contritio non neceſſariò ſimpliciter ſupponit dilectionem Dei formalem, ſed interdũ ſat eſt virtualis, 5.88. neque opus eſt, quòd ſemper ſit ex motivo charitatis, 5. 92. ſed interdum cauſari poteſt à virtute pęnitentiæ ex motivo eius præcisè, 5.97. contritio delet peccatum ſolùm per modum diſpoſitionis, & meriti de congruo, 5.98. habet in eodem inſtanti, quo elicitur, gratiam, & iuſtificationem annexam, tamen non diſponit ad eam, ut formata gratia, & coniuncta cum ea, 5. 99. ut præcedit ad eam in priori ſigno naturæ adhuc dicenda eſt contritio, 5.100. ad veram contritionem non requiritur intentio in tali, vel tali gradu, 5. 101. in quo conſiſtat ſummitas dilectionis Dei appretiativè, 5. 103. hæc ſumitur ex ratione ſpecifica bonitatis talis actus, & non tantùm ex ratione individuali, 5.104. contritio debet deteſtari peccatum ſuper omnia mala apprætiativè, 5.105. qualis hæc cõparatio eſſe debat, 5.106. debet plus deteſtari graviora, quàm leviora, 5. 107. ad remiſſionem culpæ ſufficit etiam momentanea contritio, 5.109. non ita ad remiſſionem pęnæ, 5.110. quale propoſitum non peccandi requiratur ad rationem contritionis, 5. 112. interdum virtuale, & implicitum ſufficere poteſt, 5.113. votum ſacramenti pænitentiæ ad contritionem requiſitum per ſe, & regulariter loquendo debet eſſe formale, & explicitum 5. 117 per accidens, & in aliquo caſu implicitum, & virtuale ſufficere poteſt. 5.118. quare homo ſpecialiter iuſtificari dicatur per contritionem cum voto pęnitentiæ potiùs, quàm alterius præcepti 5.119. quare non ob id cõtritio ſit deterioris conditionis quàm fuerit in lege veteri 5. 120. debet cadere ſuper omnia peccata memoriæ præſentia formaliter, vel ſaltem virtualiter 5. 122. ad veram contritionem ſufficit pęnitentia, & deteſtatio de omnibus peccatis commiſſis in generali, & in confuſo 5. 125. ad valorẽ contritionis extra ſacramentum non neceſſariò requiritur recogitatio explicita ſingulorum peccatorum in particulari, ſed ſufficit in generali 5.129. quomodo id ſit intelligendum 5. 130. in ordine ad confeſſionem faciendam neceſſaria eſt diſtincta recogitatio 5.131. talis diſtincta recogitatio ad contritionem in ſe conſideratam nõ eſt neceſſaria nec neceſſitate medii, neque pręcepti 5.133. contritio in ſe votum baptiſmi continens poteſt illud in re ſupplere 2.170. licèt non in omnibus nec eodem modo 2. 173. non ſic ſupplere poteſt pura, & ſimplex attritio etiam votum baptiſmi continens 2.177. contritio in quo ab attritione differat ibid. ad conſequendam gratiam cum ſacramento reipſa ſuſcepto ſufficit ſola attritio, non ſic extrà ſacramentum, ſed requiritur contritio cum eius voto 2.179.

Copula coniugalis eſt licita, & ad duplicem finem ordinata 7.529 etiamſi ſolùm fiat ad propriam incontinentiam evitandam 7. 530. ac etiam ad ſolam voluptatem captandam, ſervata tamen moderatione 7.533. an & quomodo ſit licita, quando eſt aliquod dubium de valore matrimonii 7.535. & ſeq. quomodo fiat illicita ratione affinitatis ſupervenientis 7.537. quomodo illicita fiat etiam ratione cognationis ſpiritualis ſupervenientis 7.539. quomodo etiam ratione voti caſtitatis emiſſi, 7. 540. quo pacto locus ſacer reddat actum coniugalem illicitum 7.544. quid dicendum de tempore ſacro 7.545. an licitum ſit conſummare matrimoniũ antè benedictiones nuptiales 7. 547. quomodo tempore fluxus menſtrui licita ſit copula 7. 549. quomodo etiam quando uxor eſt gravida 7.550. & quando infans matris lacte nutritur 7. 551. quid ſit dicendum de copula ſtatim poſt partum habita antè purificationem ex ſanguine 7.552. quænam aliæ peculiares circumſtantiæ actum coniugalem reddant illicitum 7. 553. & ſeq. qua ratione actus coniugalis fiat illicitus ratione modi, & ſitus 7.555 & ſeq. quomodo cõiugi illicitè petẽti poſſit licitè reddi 7. 560.

Corpus Chriſti, & ſanguis verè, & realiter ſub Euchariſtiæ ſpeciebus continentur 3.214. non tamen ab ipſis ſpeciebus propriè continentur, ut à loco 3.219. Vide Euchariſtia.

Crimen matrimonium dirimens eſt duplex, homicidium ſcilicet, & adulterium 7. 496. quatuor conditiones requiruntur ad hoc, ut crimen ſolius homicidii inducat impedimentum dirimens 7. 499. ſolum adulterium non ſufficit ad dirimendũ matrimoniũ inter adulteros, ſed unum ex tribus delictis ibi enumeratis debet habere coniunctum 7.498. nec iure naturę, nec divino hoc impedimentum inductum eſt, ſed tantùm Eccleſiaſtico 7. 499.

Cultus diſparitas eſt impedimentum dirimens matrimonium 7. 500. non iure naturali, vel divino, ſed tantùm Eccleſiaſtico 7. 502. Vide Impedimenta Matrimonii.

D

Damnum, & periculum imminens proli concipiendę uſum matrimonii reddit illicitum 7. 548. Vide Copula coniugalis.

Debitum coniugale quando coniuges reddere teneantur, vel non reddere 7. 535. Vide ibidem.

Denunciationes quid ſint, & ad quid deſerviant 7.538. Vide Matrimonium.

Differentia attritionis à contritione 5.154. Vide Attritio, & Contritio.

Diſpenſatio Impedimentorum Matrimonii quid importet 7. 509. Pontifex diſpenſare poteſt in impedimentis ſolùm iure Eccleſiaſtico dirimentibus, non autem iure naturæ, vel divino, niſi declarativè, vel interpretativè 7. 508. Pontifex diſpenſare poteſt in voto ſolemni Caſtitatis, & Religionis 7. 510. & de facto non ſemel diſpenſavit 7.511. non tamen facere poteſt, ut ſine tali voto ſtatus Religionis permaneat 7. 512. ſolemnitas voti Religionis in ſolo iure Eccleſiaſtico eſt inſtituta 7.523. diſcrimen inter diſpenſationem cadentem in aliqua, quorum obligatio eſt naturalis, & in alia, quorum obligatio eſt tantùm ex lege Eccleſiaſtica 7.515. an diſpenſatio cadens in illa, quorum obligatio eſt naturalis, vel de iure divino, ſit ex auctoritate Pontificis extraordinaria, & ſuperaddita, vel potiùs declarativa, & interpretativa, ibid. non poteſt Epiſcopus iure ordinario diſpenſare in impedimentis dirimentibus 7. 516. quando, & quomodo poſſit ex tacito Pontificis conſenſu, ibid. quid requiratur, ut diſpenſatio ſit valida 7.517. quæ cauſæ exponendæ ad eam requiratur 7.518. qualiter debeant impedimenta exponi in diſpenſatione petenda 7. 519. debent etiam impedimenta exponi in proprio gradu 7.520. quandonam expreſſio falſi, vel reticentia veri in petitione diſpenſationem irritet 7. 521. an exprimenda ſit copula carnalis habita inter conſanguineos, vel affines 7.522.

Diſſolutio ſponſalium pluribus de cauſis fieri poteſt 7.296. nimirũ per mutuum conſenſum, & mutuam ſponſorum remiſſionem liberè factam 7.297. quod debet ĩtelligi de ſpõſalibus puberum, non impuberum 7.298. quinam dicantur impuberes, ibid. ſponſalia impuberum etiam iuramento firmata diſſolvi poſſunt, cùm ad pubertatem pervenerint 7. 299 quomodo ſponſalia diſſolvantur etiam per Religionis ingreſſum 7. 300. quando ſit notabilis mutatio ſtatus in altero Sponſorum, ceſſat obligatio ſponſalium 7.301. diſſolvuntur per Religionis ingreſſum, etiamſi fuerint iuramento firmata 7.303. quando unus ex ſponſis vovet caſtitatem, alter liber manet à ſponſalibus, ac etiam ipſe vovens 7. 304. diſſolvuntur etiam ſponſalia per ſubſequens matrimonium cum alia de præſenti contractum 7. 309. quomodo diſſolvantur, & ceſſet obligatio 3. 310. priora ſponſalia non diſſolvuntur per poſteriora, ſi nihil aliud accedat, etiam ſi fuerint iuramento firmata 7. 312. quid dicendũ, ſi accedat copula carnalis cum ſecunda ſponſa cum ſpe futuri matrimonii 7. 314. fornicatio ſponſi, vel ſponſæ ſponſalibus ſuperveniens præbet innocenti ius ea diſſolvendi 7. 315. quid dicendum, ſi uterque ſponſus poſt ſponſalia fornicetur, ibid. ob fornicationem ſponſorum poſt ſponſalia commiſſam, etiamſi involuntaria fuerit, poſſunt ſponſalia ſolvi ex parte ſponſi 7. 316. & ob fornicationem ſponſæ virginis exiſtimatæ ante ſponſalia commiſſam, & poſteà à ſponſo cognitam, poſſunt ex parte ſponſi diſſolvi 7.317. quando ſponſalia diſſolvantur etiam per lapſum termini ad matrimonium contrahendum conſtituti, & quando non 7. 318. & 319. diſſolvuntur etiam per diſceſſum alterius ſponſi in longinquas partes abſque conſenſu alterius partis 7.320. quid dicendum ſit, quando ſponſus non relicta ſponſa abſens eſt ex cauſa iuſta animo redeundi, ſed abſq; ſpe celeris reditus 7.321. diſſolvi etiam poſſunt ob impedimenta dirimentia ſponſalibus ſupervenientia 7. 322. quid ſit dicendum de impedimentis merè prohibentibus, ibid. poſſunt tandem ſponſalia diſſolvi per notabilem aliquam mutationem poſt ſponſalia contracta ſupervenientem 7. 323. quando

contrahere volens ſponſalia notabilem aliquem defectum occultum alteri parti manifeſtare teneatur 7.332. quando liceat à ſponſalibus propria auctoritate reſilire, & quando ſit opus auctoritate Judicis 7.326.

Diſſolutio matrimonii tantummodo rati, & nondum conſummati fieri poteſt etiam quoad vinculum per ingreſſum alterius coniugis in Religionem 7.190. undè profeſſio religioſa non ex mero iure naturæ matrimoniū ratum diſſolvit, ſed auctoritate divina Eccleſiæ conceſſa, 7.192. matrimonium inter infideles contractū diſſolvi poteſt quoad vinculum, ſi alter coniugum convertatur ad fidem, & alter nolit illi cohabitare ſine iniuria Creatoris, 7.193. quomodo etiam diſſolvi poſſit, ſi velit ei cohabitare pacificè, 7.195. poteſt etiam ex diſpenſatione ſummi Pontificis in aliis caſibus præter caſum religioſæ profeſſionis verè diſſolvi matrimonium ratum, nondum conſummatum, 7.199. & hanc auctoritatem habet non ſolo humano iure, ſed ex divina conceſſione Chriſti Domini, 7.201. ad talem diſpenſationem iuſta requiritur cauſa, ut licitè, & validè fiat, 7.202. quænam ſint iuſtæ cauſæ, 7.203.

Divortium quid ſit, & importet, 7.461. adulterium eſt cauſa ſufficiens divortii quoad thorum, & habitationem non tamen quoad vinculum coniugale, 7.562. quando adulterium ſit cauſa ſufficiens divortii, quando non, 7.573. & ſeq. poteſt fieri divortium quoad thorum, & habitationē etiam ob alias cauſas ab adulterio diſtinctas, licèt non in perpetuum, 7.582. quænam ſint huiuſmodi cauſæ, 7.583. quid nomine ſævitiæ, ratione cuius fieri poteſt divortium, veniat intelligendum, 7.584. quid de cauſa hæreſis peculiariter ſtatutum ſit, 7.585. quo pacto facto divortio ex adulterio licitum ſit utrique coniugi mutare ſtatum, 7.571. & ſeq. quomodo facto divortio ex aliis cauſis ab adulterio diſtinctis licita ſit coniugibus mutatio ſtatus, 7.586. uno coniugè mutante ſtatum ob divortium non tenetur alter mutare, ſed tantùm continentiam vovere, 7.587. Judex ordinarius cauſarum matrimonium debet eſſe Eccleſiaſticus, 7.588.

Dolor de peccatis commiſſis debet eſſe formalis, & interdum ſufficit virtualis, 5.174. opus non eſt, quòd ſemper præcedat Confeſſionem, ſed ſatis eſt, ſi ſequatur antè abſolutionem, 5.176. dolor ad eſſentiam ſacramenti pœnitentiæ requiſitus debet eſſe ſupernaturalis, & efficax, 5.398. qualis dolor requiratur de peccatis oblitis, 5.395. ſimul cum dolore ad pœnitentiam requiritur propoſitum efficax non peccandi de cætero, 5.417. Vide Pœnitentia.

Dubium de valore matrimonii an reddat copulam illicitam, 7.535. Vide Matrimonium.

E

ECcleſia poteſtatem habet inſtituendi impedimenta matrimonii non tantùm prohibentia, ſed etiam dirimentia, 7.331. ut Pontifex huiuſmodi Impedimenta ſtatuat, ex aliqua cauſa iuſta moveri debet, non ſolum ut licitè, ſed etiam ut validè faciat, 7.332. Vide Impedimenta matrimonii.

Efficacia Sacramenti in quo conſiſtat, 1.141. eſt moralis tantùm nō phyſica, 1.144. & ſeq. quomodo intelligatur, efficaciam Sacramenti non dependere à bonitate Miniſtri, 1.145. Vide Sacramentum.

Epiſcopatus eſt Ordo propriè dictus à Sacerdotio diſtinctus, 4.8. non eſt tamen ita diſtinctus, ſicut alii Ordines inter ſe diſtinguuntur, 4.11. undè Epiſcopatus, & Presbyteratus faciunt unum Ordinem unitate generica, qui in duas ſpecies dividitur, 4.17. Vide Ordo, ſivè Ordinis Sacramentum.

Error dupliciter contingere poteſt in contractu matrimonii, vel circà ſubſtantiam perſonæ, vel circa qualitatem, 7.386. quilibet ex his erroribus duplex eſt, alter antecedens, & dans cauſam contractui alter concomitans, & non dans cauſam, ibid. Vide Impedimenta Matrimonii.

Euchariſtia quid ſit, 3.1. eſt Sacramentum novæ legis à Chriſto Domino inſtitutum, 3.2. quæ, & quot ad hoc Sacramentum perficiendum concurrant, 3.3. panis, & vinum eſſentiam huius Sacramenti non intrant, nec gratia ſacramentalis, nec eius ſumptio, & uſus, ibidem. conſecratio ſumpta pro actione conſecrativa nec eſt Sacramentum, nec aliquid ad illud eſſentialiter ſpectans, quia hoc eſt Sacramentum permanens, 3.5. inter ſpecies, & corpus Chriſti præter intimam præſentiam nulla datur unio phyſica formalis, vel effectiva, 3.6. falſum eſt, quòd corpus Chriſti per ſpecies in Euchariſtia fiat ſenſibile, 3.7. neque verba ipſa conſecrationis ſpectant ad eſſentialem huius Sacramenti conſtitutionem, 3.8. poſſunt tamen dici forma illius, quatenus ſunt forma conſecrationis, 3.9. ſpecies panis, & vini ſpectant ad rationem eſſentialem Sacramenti, 3.12. quo ſenſu Patres hoc Sacramentum appellent corpus, & ſanguinem Chriſti, 3.13. corpus, & ſanguis Chriſti nec totaliter, nec partialiter ipſum conſtituunt, 3.14. eſſentialiter, & in recto ſolas ſpecies importat, connotando corpus Chriſti, 3.18. ſi hoc Sacramentum conſiſteret in aggregato ex ſpeciebus, & corpore Chriſti, adhuc ſpecies importarentur in recto, 3.21. licèt ſpecies præſentiam corporis Chriſti non efficiant, illam tamen efficaciter conſervant, 3.23. habent etiam efficaciam reſpectu gratiæ ſanctificantis in ſumptione, & uſu Sacramenti, 3.25. in Euchariſtia non eſt idem Sacramentum, & ſacrificium, 3.26. gratia ſanctificans licèt ab hoc Sacramento cauſetur, non eſt tamen primarium eius ſignificatum, ſed hoc eſt gratia ſubſiſtens, illa verò ſecundarium, ibid. non tantùm Chriſtus eſt ſub ſpeciebus ipſis, 3.28. huic Sacram. competit eſſe cibum animæ quoad uſum, & ſumptionem, non quoad eſſe permanens, 3.30. quo ſenſu etiā ſpecies dicantur cibus animæ, ibid. ſolæ ſpecies ſenſibiles, cùm ſumuntur, cauſant gratiam moraliter per modum Sacramenti, 3.31. quo ſenſu fiant ſpecies per conſecrationem in eſſe Sacramenti, 3.32. quantum ad compoſitionem ex rebus, & verbis, ut ex materia, & forma tanquam ex partibus intrinſecis, diverſa eſt ratio Sacramenti Euchariſtiæ, eo quòd ſit permanens, à cæteris, quæ ſunt ſucceſſiva, & conſiſtunt in fieri, 1.115. verba conſecrationis licèt dici poſſint forma Sacramenti Euchariſtiæ, quatenus ſunt forma conſecrationis, propriè tamen loquendo non ſunt pars intrinſeca, & eſſentialis illius, ut evenit in aliis Sacramentis, quæ in uſu conſiſtunt, 1.116. materia proxima Sacramenti Euchariſtiæ ſunt ſpecies ipſæ conſecratæ, panis autem, & vinum ſunt materia conſecrationis, 1.117. hoc Sacramentum potiùs eſt effectus verborum, quàm conſtitutum ex ipſis, 1.118. verba non complent, hoc Sacramentum formaliter in ratione Sacramenti, ſed tantùm ad id effectivè concurrunt, 2.120. ſolæ ſpecies panis, & vini, ut continentes corpus, & ſanguinem Chriſti habent integram, & completam rationem Euchariſtiæ Sacramenti, 1.124. & ſub tali ratione dicuntur formaliter ſacræ, & conſecratæ, & dependenter à verbis ſolùm in genere cauſæ efficientis, 1.126. ſanctitas Euchariſtiæ eſt phyſica, & realis per realem, & phyſicam continentiam corporis, & ſanguinis Chriſti, 1.128. nec in ſola extrinſeca denominatione conſiſtit à verbis præteritis, 1.131.

Euchariſtia propriè, & ſimpliciter loquendo eſt unum Sacramentum, 3.35. quid ſit intelligendum per talem unitatem, 3.36. eſt unum non unitate indiviſibilitatis, ſed integritatis, 3.37. corpus Chriſtus poteſt dupliciter conſiderari, ibid. ſpecies panis, & vini ſunt partes illud eſſentialiter integrantes, 3.39. quomodo in utraque ſpecie ſalvetur eſſentia huius Sacramenti, 3.39. ex duplici capite talis unitas deſumi poteſt, 3.40. à quo deſumi debeat, ut à proprio, & principali ſignificativo, 3.41. unitas huius Sacramenti eſt ſpecifica ſpecie infima, & atoma, & non tantùm ſubalterna, 3.44. quomodo ſub una tantùm ſpecie communicantes ſummant totum hoc Sacramentum, 3.48. integritas Sacramenti huius undè attendatur, 3.50. quarè in una ſola ſpecie tali integritas non ſalvetur, 3.51. ſalvari tamen poteſt in ea integra ratio generica Sacramenti, ut ſic, 3.52. hoc Sacramentum non eſt commune Sacramento corporis, & ſanguinis in ratione totius univerſalis, ſed integralis, 3.56. habet potiùs rationem totius ethærogenei, quàm homogenei, 3.57. huic Sacramento concedenda eſt multiplicitas numerica, adeò ut non ſit idem numero Sacramentum, quod ubique ab omnibus fidelibus accipitur 3.59. hæc unitas, vel pluralitas numerica non eſt deſumenda ex unitate, vel pluralitate ſumentium, aut ſumptionum 3.61. ſed ex unitate, vel pluritate numerica ſpecierum conſecratarum 3.63. quid requiratur ad multiplicationem numericam integram huius ſacramenti 3.64. in hoc ſacramento non corpus Chriſti, ſed ſpecies ſunt ſubiectum ſignificationis ſenſibilis 3.65. quando plures ſpecies ſimul ſumuntur, non conferunt niſi eandem gratiam, quam ſingulæ conferunt ſeorſim ſumptæ 3.59.

Euchariſtiæ materia remota, & tranſiens eſt panis, & vinum 3.73. materia conſecrationis corporis Chriſti debet eſſe panis triticeus 3.74. & quidem aqua naturali confectus 3.78. hic panis debet puro igne decoqui, adeòut paſta non ſit materia ſufficiens 3.79. tàm panis azimus, quàm fermentatus eſt materia ſufficiens loquendo de neceſſitate ſacramenti 3.80. loquendo verò de neceſſitate præcepti latini in azimo, Græci in fermento conſecrare tenentur 3.81. ſolum vinum de vite eſt materia apta ad ſanguinis Chriſti conſecrationem 3.82. nullus alter liquor à vino eſt materia ſufficiens 3.83. vinum etiam congelatum eſt ſufficiens materia conſecrationis 3.84. mixtio cum aqua in calice non eſt neceſſaria neceſſitate ſacramenti 3.83. ſed tantùm præcepti non divini, ſed Eccleſiaſtici 3.87. hæc aqua debet eſſe naturalis, non artificialis, & in modica quantitate 3.89. non quodcumque vinum uſuale eſt materia huius ſacramenti, ſed vinum de vite 3.96. & 97. aqua non immediatè convertitur in ſanguinem, ſed priùs in vinum converſa 3.92. quid ſit dicendum ſi ſolùm convertatur in vinum in ultimo inſtanti prolationis verborum 3.101. non eſt de neceſſitate ſacramenti Euchariſtiæ utriuſque ſpeciei conſecratio 3.117. ſed de neceſſitate præcepti, non tantùm Eccleſiaſtici, ſed etiam divini 3.120. ideò neque Pontifex diſpenſare poteſt, ut in una ſola ſpecie conſecretur 3.122. materia debet eſſe conſecranti ſufficienter præſens 3.126. quo pacto conſecraret, qui à tergo materiam haberet 3.127. debet eſſe certa, & determinata ex intentione conſecrantis 3.128. quæcumque minima quantitas materiæ eſt conſecrabilis, dummodò ſit ſenſibilis 3.129. cur conſecrari non poſſit in quacunque magna quantitate 3.131. quid requiratur, ut materia dicatur moraliter præſens, & ſenſibilis 3.134. qualis debeat eſſe ea ſenſibilitas 3.135.

Euchariſtiæ forma in conſecratione corporis ſunt illa verba *Hoc eſt corpus meum* 3.136. non ſunt neceſſaria verba præcedentia neceſſitate ſacramenti, ſed tantùm præcepti 3.138. qua ratione ſacerdos conſecrando dicatur loqui in perſona Chriſti 3.140. non requiritur, ut ſenſibili modo proferantur in perſona Chriſti 3.142. quomodo verba conſecrationis etiam abſolutè prolata referantur ad Corpus Chriſti, & non loquentis 3.143. quòd proferantur in perſona Chriſti pendet ex intentione miniſtri, & Chriſti inſtitutione, non autem ex verbis præcedentibus 3.144. & 149 forma conſecrationis calicis ſunt illa verba: *Hic eſt calix ſanguinis mei* 3.154. verba verò ſequentia non ſunt de eſſentia 3.156. quia ad valorem ſacramenti ſufficit, quòd explicetur præſentia ſanguinis Chriſti ſub ſpeciebus vini 3.158. & ſufficit, quòd ſanguinis effuſio explicetur per ſacramentalem ſeparationem ſanguinis à corpore, quæ indicatur ex vi illorum verborum 3.159. & 160. in formis ſacramentorum quod eſt de earum ſubſtantia eſt etiam de eſſentia 3.162. illis ſolis verbis perficitur Euchariſtia non tantùm in ratione ſacramenti, ſed etiam ſacrificii 3.171 cur potiùs in conſecratione calicis, quàm corporis, addantur illa verba, *qui pro vobis effundetur* 3.173. verba conſecrationis à Sacerdote proferuntur recitativè, & ſignificativè ſimul 3.175. & 176. quo ſenſu Sacerdos hoc conficiat ſacramentum loquens in perſona Chriſti 3.177. non eſt de eſſentia ſacramenti, ut verba proferantur recitativè, ſed ſignificativè 3.178. quid demonſtrēt pronomina demonſtrativa in formis conſecrationis 3.188. non ſumuntur adiectivè, ſed ſubſtantivè 3.189. nec demonſtrant aliquod ſingulare vagum commune ſubſtantiæ panis, & corporis, vel vini, & ſanguinis Chriſti 3.190. ſed ſingulare entis determinatum 3.192. & per hoc evitatur prædicatio identica 3.196. quomodo verba conſecrationis in rigore ſint vera, etiam quando proferūtur 3.198. quomodo reguletur veritas propoſitionis vocalis 3.200. verba conſecrationis ſunt converſiva ratione ſignificationis, non ratione veritatis 3.205. nec ſpeculativæ, nec practicæ 3.106 relatio terminum præcedere non poteſt ibidem veritas practica quæ ſit 3.208. veritas, & falſitas non eſt de eſſentia propoſitionis, ſed propria paſſio 3.209. poſſunt plures Sacerdotes eandē materiam validè conſecrare 3.212. ac etiam licitè 3.213.

Sub Euchariſtiæ ſpeciebus verè, & realiter corpus, & ſanguis Chriſti continentur 3.214. præſentia ſacramentalis Chriſti ad locum ſpecierum eſt alia à præſentia, quam habent ſpecies ad eundem locum 3.216. prædicta Chriſti præſentia ad locum ſpecierum eſt aliquid de novo ſupperaditum ad prædicamentum ubi ſpectans 3.218. non tamen ab ipſis ſpeciebus propriè continetur, ut à loco 3.219. inter ſpecies, & corpus Chriſti nulla phyſica intercedit unio nec formalis, nec effectiva præter intimam, & indiſſolubilem præſentiam earum 3.220. non enim eſt talis unio excogitabilis 3.222. præſentia ſacramentalis per ſe primò refertur ad ſpecies, & concomitanter ſolùm ad locum ſpecierum 3.224. à quo moveatur corpus Chriſti motis ſpecibus 3.228. ſuccedit corpus Chriſti ſub ſpeciebus panis loco ſubſtantiæ, ſed non in omni munere 3.229. Accidentia in ſacramēto non conſervantur à corpore Chriſti, ſed immediatè à Deo 3.232. quomodo explicanda ſit Chriſti præſentia in Euchariſtia 3.234. & ſeq. eſt totus ſub qualibet ſpecierum parte 3.238. ac etiam ſub indiviſibilibus ſpecierum, ſi hæc in continuo dantur 3.240. præſentia Chriſti in loco ſpecierum eſt definitiva 3.243. non eodem modo eſt ſub una, & altera ſpecie ſecundum corpus, & ſanguinem 3.244. quænam ſub una, & altera ponantur ex vi verborum, & quæ concomitanter, ibidem quo pacto in Euchariſtia eandem figuram retineat, quam habet in Cœlo 3.246. præſentia corporis Chriſti in Euchariſtia eſt ſupernaturalis ſecundum ſubſtantiam 3.249. talis Chriſti exiſtentia ſub ſpeciebus poteſt diſtinctè, & intuitivè cognoſci à quocunque intellectu ſenſibus non alligato 3.252. quomodo per divinam potētiam poſſit oculus corporeus elevari ad videndum Chriſti corpus in Euchariſtia 3.256. de facto eſt aliqua dependentia præſentiæ ſacramentalis corporis Chriſti à præſentia naturali 3.263. non tamen de poſſibili 3.64. ſi corpus Chriſti annihilaretur in Cœlo, annihilaretur etiam in Euchariſtia 3.265. quo ſenſu hoc ſacramētum etiam antè Incarnationis myſterium potuerit inſtitui 3.267. etiam eiuſdem rationis cum inſtituto de facto 3.270. abſolutè loquendo fieri potuit, ut Chriſtus ſalva manente ſubſtantia panis haberet præſentiam ſacramentalem eiuſdem etiam rationis, qua nunc eſt præſens eiſdem ſpeciebus 3.321. qua actione deſinat eſſe ſubſtantia panis ſub ſpeciebus 3.328. ſalva totali veritate verborum conſecrationis potuiſſet etiam ſubſtantia panis remanere ſub accidētibus unà cum corpore Chriſti 3.331. data hypoteſi ſignum ſenſibile corporis Chriſti in ſacramento non eſſent ſola accidentia panis, ſed ipſa panis ſubſtantia cum ſuis accidentibus 3.335. ex veritate formæ ſecundum ſe conſideratæ nec panis converſio in corpus Chriſti, nec eius abſentia ſufficienter deducitur 3.339. Vide Tranſubſtantiatio.

Sub Euchariſtiæ ſpeciebus nequit corpus Chriſti naturaliter paſſionem aliquam corpoream pati, ſivè à ſe, ſivè ab extrinſeco agēte creato 3.341. nedùm ab agente corporeo nequit per ſe, & directè localiter moveri, ſed nec etiam ab Angelo 3.344. nedùm præſentia corporis ad ſpecies, ſed etiam ad locum ſpecierum eſt ſupernaturalis 3.344. nec poteſt corpus Chriſti ſacramentaliter exiſtens habere actionem aliquam corpoream vel in ſe, vel in aliud corpus 3.345. poteſt quidem per potentiam animæ inorganicam movere aliud corpus, non tamen ſeipſum 3.348. poteſt localiter moveri immediatè à Deo, non tamen à cauſa naturali ſpecies movente, nec quidem per accidens 3.349. poteſt etiam moveri concomitanter omni motu ad formam abſolutam, quo movetur in Cœlo ſub eſſe naturali 3.351. nulla ſenſatio poteſt primò ineſſe Chriſto, ut in ſacramento, nec ab ipſo exerceri 3.352. operatio ſpiritualis, ut intellectus, & voluntatis poſſunt primò ineſſe Chriſto, ut in Euchariſtia, & ab ipſo exerceri 3.354. poteſt etiā uti potentia ſpirituali ad actionem aliquam tranſeuntem 3.326. Chriſto in Euchariſtia ineſt concomitanter omnis actio immanens, quæ primò ipſi ineſt in Cœlo 3.357. in Euchariſtia accidentia panis, & vini manent ſine ſubiecto ſubſtantiali 3.360. Quando Chriſtus deſinat eſſe ſub ſpeciebus 3.380. deſinit per veram, & propriam ſui mutationem 3.381. non deſinit per motum localē, neque per mutationem ſubſtantialem ſed per ſimplicem mutationem deperditivam realis præſentię ſacramentalis ſub ſpeciebus 3.382. idem dicendum eſt dato caſu, quòd tantùm ſacramētaliter exiſteret, & in uno tantùm loco 3.385. mutatio qua corpus Chriſti deſinit eſſe ſub ſpeciebus non eſt dicenda converſio 3.387. per mixtionem liquoris cum ſpeciebus conſecratis factam abſque phyſica alteratione ad earum corruptionem ſufficientem ſanguis Chriſti nō deſinit ſub illis 3.389. deſinit tamen, ſi per talē mixtionē ſpecies adeò alterentur, ut phyſicè mutentur, & corrumpantur 3.392. quęnam regula ſit in his caſibus ſervanda ibid.

Euchariſtiæ primarius, & per ſe effectus eſt augmentum gratiæ conferre, non verò primam gratiam 3.395. poteſt tamen hic quoque eſſe eius effectus ſecūdarius, & per accidens 1.350 & 3.395. in hoc caſu poſſit ſic primam gratiam conferre 1.351. maior eſt neceſſitas, quòd interdum ſacramenta vivorum primam gratiam conferant, quàm ſacramenta mortuorum eius augumentum 1.357. præter augumentum gratiæ quoſdam alios etiam cauſat effectus 3.395. ultimus huius ſacramenti effectus eſt unio quædam noſtrę carnis cum Chriſto 3.401. quomodo explicanda ſit hæc unio 3.402. quæ diſpoſitio requiratur ad percipiendum primarium huius ſacramenti effectum 3.404. maiorem gratiam confert hoc ſacramentum virtute utriuſque ſpeciei, quàm unius tantùm 3.407 quo tempore hoc ſacramentum incipiat cōferre gratiæ augmētum in eius ſumptione 3.413. an eam conferat, quouſque in ſtomacho durat 3.416. notabile diſcrimen inter Euchariſtiam, & cibum corporalem 1.358. ut quis bona fide dicatur ad Euchariſt. accedere non ſufficit attritio, ſed debet eſſe ſaltem putata contritio 1.359. ad baptiſmum autem, & pœnitentiā ſufficit pro diſpoſitione attritio, etiam ut talis cognità 1.359. Euchariſtiæ ſacr. eſt tantùm neceſſarium neceſſitate præcepti 3.370. non tantùm Eccleſiaſtici, ſed etiam divini ibid. an Infideles ex divino præcepto teneantur ad ſumendam Euchariſtiam 3.442.

Extrema Unctio. Vide Unctio extrema.

F

FAciens ſacramentum facit ex poteſtate habita à Chriſto Domino 1.232. & ſeq.

Facultas recedēdi à ſponſalibus propria auctoritate quibus caſibus habeatur, & quando ſit opus auctoritate Judicis 7.329. Facultas faciendi divortium ab adultero propria auctoritate quando cōiugi innocenti concedatur 7.565. Vide ſponſalia, & Divortium.

Fictus accedens ad baptiſmum cum peccato non retractato recipit tantùm characterem, recedente verò fictione recipit etiam gratiam 2.141. & 142. fictio, & ſacrilegium per ipſam commiſſum in ſuſceptione baptiſmi non tollitur ex vi ipſius, ſed virtute contritionis, vel ſacramenti pœnitentiæ 2.145. fictione recedente ſola ſacramenta characterem imprimentia gratiam conferunt, non autem alia 2.163. fictè conſentiens tenetur verè conſentire ad matrimonium validandum 7.85.

Fides actualis requiritur in adultis, ut diſpoſitio ad ſuſcipiendum baptiſmum, & hæc debet eſſe ſupernaturalis 2.123. fides, ſeù fidelitas inter coniuges eſt ſecundum matrimonii bonum 7.525.

7.525. hæc fides violatur per fornicationem, & talis fidei fractio eſt ſufficiens cauſa divortii perpetui inter coniuges quoad torum, & habitationem 7.562. fidelius cum infideli matrimonium non eſt ſacramentum 7.38.

Filius non ſubeſt Patri in his, quæ ſalutem concernunt 2.96. & 97. filii an poſſint contrahere invitis parentibus 7.245. quę habilitas, & ætas in ipſis requiratur ad ſponſalia ineunda 7.265. filii infidelium baptizari poſſint invitis parentibus 2.87.

Finis matrimonii duplex eſt unus primarius, & alter ſecundarius 7 529. an poſſit licitè intendi finis ſecundarius ſine primario 7.530 finis intrinſecus pęnitentię eſt peccati punitio, extrinſecus verò iuris læſi reſarcitio 5.35. ſic etiam finis primarius eiuſdē eſt peccati vindicatio, ſecundarius autem reconciliatio cum Deo 5.37.

Forma in ſacramentis quid importet 1.96. & 97. forma baptiſmi quænam ſit 2.49. quænam ſit forma Confirmationis 2.235. quænam ſit forma Euchariſtiæ in conſecratione corporis 3.136 quęnam ſit forma Euchariſtiæ in conſecratione Calicis 3.154. quænam ſit forma ſingulorum Ordinum 4.37. & ſeq. quænam ſit forma ſacramenti pęnitentiæ 5.350. quęnam ſit forma extremæ Unctionis 6.33. quænam ſit forma ſacramenti matrimonii 7.53. & ſeq.

Fornicatio ſponſi, vel ſponſę Sponſalibus ſuperveniens an ea diſſolvat 7.315. quando ſit cauſa ſufficiens faciendi divortium inter coniuges quoad torum, & habitationem, & quando non 7.573. Vide Divortium.

Frater an iure naturæ invalidè matrimonium contrahat cum ſorore 7.459. & ſeq. Fratres quomodo initio mundi licitè contraherent matrimonium cum ſororibus 7,160. Vide Matrimonium.

G

GEneratio prolis eſt finis primarius, & immediatus matrimonii 7.17. & 529. quomodo cum tali fine adhuc compoſſibile ſit votum inter coniuges de caſtitate ſervanda 7.109. & ſeq.

Gradus conſanguinitatis quomodo ſint dignoſcendi, & computandi 7.453. gradus linea, & ſtipes quid ſint, ibidem, qui gradus conſanguinitatis ſint impedimentum dirimens matrimonium 7.454 gradus affinitatis ſunt menſurandi iuxtà gradus conſanguinitatis 7.476. Vide Conſanguinitas.

Gratia ſanctificans per ſacramenta novæ legis confertur ex opere operato 1.8. quid ſit gratiam conferri ex opere operantis, & ex opere operato 1.11. & 78. & 140. maior gratia confertur magis diſpoſitio, & minor minus diſpoſito 1.138. parvulis, vel adultis æque diſpoſitus poteſt etiam communicari inæqualis ex triplici capite 1.309. maiorem gratiam confert ſacramentum Euchariſtiæ virtute utriuſque ſpeciei, quàm unius tantùm 3.407. quod homo naturæ viribus nequeat ſe ad gratiam ſufficienter diſponere, & præparare Scotus docet pluribus in locis 2.134. famoſus Scoti locus 4.d.14.q.2.M, ubi oppoſitum docere videtur, explicatur 2.135. gratia prima à quibus ſacramenti per ſe conferatur, ac ex eorum inſtitutione 1.347. quam gratiam ſpecialem conferant ſacramenta ultrà ſanctificantem 1.337. nullum ſacramentum gratiam confert ex opere operato, niſi actu ſuſceptum 1.341. Vide Sacramentum.

Gratia habitualis ad remiſſionem venialis per ſe non requiritur 5.264. gratia quam dat Deus, recedente fictione dicitur effectus ſacramenti iam præteriti in genere cauſæ moralis 2.ibid. non ſoli baptiſmo convenit hoc privilegium gratiam conferendi recedente fictione, ſed etiam Ordini, & Confirmationi 2.163. Vide Baptiſmus.

Græci validè, & licitè Euchariſtiam in fermentato conficiunt 3.81.

H

HAbitus acquiſitus ex frequentatis actibus ſupernaturalibus eſt in eſſentia naturalis 5.64. falſum eſt dari habitus ſupernaturales infuſos propter actus ſupernaturales quoad ſubſtantiam 5.79. ad ſupernaturalitatem actus non requiritur ſemper, quod ſit ab habitu infuſo, ſed ex ſpeciali Dei auxilio elicitus 5.59. cur actus virtutum theologicarum ſpecialiter petant ab habitu infuſo produci 5.61. & 65. Vide Pęnitentia.

Hæreſis ſuperveniens nō diſſolvit matrimonium quoad vinculum 7.506. eſt tamen ſufficiens cauſa faciendi divortium inter coniuges quoad torum, & habitationem 7.585. eſt etiam ſufficiens cauſa diſſolutionis ſponſalium 7.323.

Hærmaphroditi quomodo validè contrahere valeant, & quomodo non 7.427.

Hic, vel Hoc in forma conſecrationis Euchariſtiæ, quid demonſtret, & ſignificet 3.188. & ſeq.

Homicidium, ſeù occiſio coniugis quando ſit impedimentum matrimonii tantùm prohibitivum 7.359. quando ſit etiam dirimens 7.496, quatuor conditiones ad hoc requiſitæ 7.497. homicidium uxoris an inducat impedimentum, quando uxor occiditur in fraganti delicto adulterii 5.359. homicidium ſacerdotis quomodo inducat impedimentum impediens matrimonium 7.360.

Honeſtas publica, ſeù publica honeſtatis impedimentum quando inducatur 7.487. ad quem gradum extendatur, ibidem, non oritur ex Sponſalibus invalidis 7.488. neque ex Sponſalibus fictè contractis 7.489, neque ex ſecundis ſponſalibus contractis poſt prima valida non diſſoluta, ibidem, oritur tamen ex ſponſalibus validis etiam mutuo conſenſu diſſolutus 7.491. quid dicendum de ſponſalibus conditionis, vel antè legitimam ætatem contractis 7.492. etiam ex matrimonio rato invalido tale impedimentum conſurgit 7.493. dummodò non ſit invalidum defectu conſenſus 7.494.

Hoſtia grandior non confert maiorem gratiam ſuſcipienti 3.69. hoſtia exiſtens à tergo quomodo conſecrari poſſit 3.127. an per divinam potentiam poſſit oculus corporeus elevari ad videndum Chriſti corpus in hoſtia 3.256. eadem hoſtia poteſt ſimul à pluribus Sacerdotibus conſecrari validè, ac etiam licitè 3.212. & 213. hoſtiæ plures an contineant plura ſacramenta 3.63. Vide Euchariſtia.

I

IMpedimenta matrimonii duplicis ſunt generis, quędam contrahendum tantùm impediunt, aliam contractum dirimunt 7.327. humano iure aliqua matrimonii impedimenta inſtitui poſſunt etiam dirimentia 7.329. quomodo contractus matrimonialis ſit de iure naturali 7.330. poteſtas inſtituendi huiuſmodi impedimenta eſt in Eccleſia 7.331. ut Pontifex huiuſmodi impedimenta ſtatuat, ex aliqua iuſta cauſa moveri debet, non ſolum ut licitè, ſed etiam ut validè faciat 7.331. poſſunt ex iuxta cauſa imponi etiam erga ſingulares perſonas 7.333. poteſt etiam alicui ex iuſta cauſa infligi inhabilitas ad omne matrimonium 7.334. poſſunt etiam conſuetudine huiuſmodi impedimenta induci 7.335. non tamen poſſunt conſuetudine aboleri impedimenta per legem ſtatuta 7.336. Epiſcopus poſſet in ſua Diœceſi eiuſmodi impedimenta ſtatuere, niſi Papa id ſibi reſervaſſet 7.338, eſſet etiam talis poteſtas in Principe Chriſtiano ex vi ſuæ iuriſdictionis reſpectu ſuorum ſubditorum, niſi de facto eſſet illi ab Eccleſia impedita 7.339. eſt etiā talis poteſtas in Principe infideli reſpectu ſuorum ſubditorum infidelium 7.342. non tamen fideliū 7.342. contrahere cum aliquo ex his impedimentis eſt pecatum mortale duas habens malitias, unam inobedientiæ, alteram ſacrilegii 7.344.

Impedimentum non dirimentia, ſed merè prohibentia ſunt quinque 7.246. Primum eſt Eccleſiæ interdictum, ſeù prohibitio tempore feriatum, ibidem, quis poſſit hoc impedimentum diſpenſare 7.347. ſecundum impedimentum eſt Catechiſmus 7.348. hoc tamen ſublatum eſt iure novo Conc. Trid. 7.350. Tertium eſt votum ſimplex caſtitatis 7.351. quo pacto cum hoc voto poſſit matrimonium ſine peccato contrahi 7.352. ac etiam cum determinatione ingrediendi Religionem 7.354. ſi poſt ſponſalia votum quis faciat caſtitatis, non poteſt amplius licitè contrahere 7.355. an teneretur contrahere ſi poſt votum emiſſum puellam defloravit cum promiſſione matrimonii, ibidem Quartum impedimentum eſt contractus Sponſalium cum alia perſona initus 7.356, Quintum impedimentum eſt crimen, quod ſeptem delicta ſub ſe continere dicitur 7.357. primum crimen inducens impedimentum matrimonii impeditivum eſt incæſtus, qualis ſit declaratur, ibid. ſecundum crimen eſt raptus alienæ ſponſæ 7.358. tertium Crimen eſt Uxoricidium etiam ob adulterium illatum 7.359. hoc impedimentum debet extendit ad Viricidiū ibid. quartùm crimen eſt Presbytericidium 7.360. quintum erat pęnitentia ſolemnis, & publica 7.691. ſextum erat ſuſceptio propriæ prolis in baptiſmo 7.392. ſeptimum, & ultimum crimen eſt matrimonium contractum ſcienter cum moniali 7.363, an hæc ſeptem impedimenta ex crimine orta adhuc urgeant, & obligent, & quomodo 7.364. & 365. probabilius eſt omnia obligare ſub mortali 7.366. quis diſpenſare poſſit in dictis impedimentis non dirimentibus 7.367.

Impedimenta dirimentia ſunt duodecim 7.369. quid dicēdum de Raptu, & Clandeſtinitate, ibid. etiam quando ſunt ignota contrahentibus dirimunt matrimonium 7.371. an dirimant, quandò falsò putantur adeſſe 7.372. & ſeq. quid facere debeant coniuges, quandò advertunt ſe cum impedimento dirimente contraxiſſe 7.364. & ſeq. qualiter matrimonium cum impedimento dirimente contractum convalidari debeat ſublato impedimento 7.376. ad talem validitatem neceſſarius eſt novus conſenſus ex parte utriuſque coniugis 7.378. an hoc requiratur, ut coniux nullitatis ignarus fiat eiuſdem conſcius, ibidem & 379. & ſequ. copula carnalis non eſt ſufficiens expreſſio exterior conſenſus interni coniugalis 7.381. quomodo matrimonium validari poſſit per copulam animo conjugali habitam 7.382. & quomodo ſine nova aſſiſtentia parochi, & teſtium 7.384.

Primum impedimentum dirimens eſt erroris, qui dupliciter contingere poteſt, vel circa ſubſtantiam perſonę, vel circa qualitatem 7.386. quilibet ex his erroribus duplex eſt, alter antecedens & dans cauſam contractui 7. alter concomitans, & non dans cauſam, ibid. error circà ſubſtantiam perſonæ matrimonium dirimit, ſivè ſit antecedens, ſivè concomitans 7.387. circà qualitatem verò non dirimit, niſi conſenſus eſſet conditionatus ſub tali qualitate, aut error qualitatis in errorem perſonæ tranſiret 7.390. error qualitatis matrimonium non dirimit, etiamſi contractui cauſam dederit 7.392. diverſa eſt ratio in hoc, & aliis contractibus 7.394.

Secundum impedimentum eſt conditionis ſervitutis, & quædam ſit conditio ſervilis 7.395. matrimonium cum errore conditionis contractum non eſt invalidum, quando perſona, cum qua contrahitur, eſt æqualis, aut majoris conditionis, ibidem, eſt tamen invalidum, quando conditio errantis ſit deterior, ut quando liber contrahit cum ſerva, quam credebat liberam 7.396. ſervitus ex natura rei non repugnat contractui matrimonii 7.398. error conditionis perſonæ matrimonium irritat, non tantùm jure Eccleſiaſtico, ſed etiamſi naturali, ibidem, quomodo validari poſſit per novum conſenſum, aut copulam poſt notitiam ſervitutis 7.406, an poſſit validari per liberationem ſervi 7.402.

Tertium impedimentum eſt Vis, & Raptus, 7.403. quid ſit Raptus propriè dictus, ibidem, raptus, quo fœmina invitis parentibus, ipſa tamen conſentiente, rapitur matrimoninm non dirimit 7.404. qui fæminam rapit, non cauſa contrahendi matrimonium, ſed tantùm explendæ libidinis, hoc impedimentū non incurrit 7.405. probabile eſt, quod raptus etiam fiat ſine extractione fœminæ à propria domo per ſolam obſidionem in ea 7.407. etiam raptus, quo fæmina virum rapit, matrimonium dirimit 7.408. tria pænarum genera pro raptoris conſtituta 7.409.

Quartum impedimentum eſt impotentia ad copulam carnalem 7.410. ſterilitas, ſeù impotentia ad generandum non eſt impedimentum, & matrimonium inter ſteriles eſt validum 7.411. impotentia ſuperveniens matrimonio jam contracto non dirimit 7.412. impotentia ſimpliciter impedit, & dirimit matrimonium tam jure Eccleſiaſtico, quam naturali 7.414. & ſeq. & ſtante tali impotentia non poteſt contrahi ſolùm ad caſtè vivendum 7.415 quia contractus conjugalis eſt eſſentialiter datio poteſtatis corporum ad copulam, ſi petatur, ibidem, matrimonia ſolùm ad caſtè vivendum contracta ſine mutua corporum traditione ſunt chimerica 7.416. an, & quando ſenes poſſint validè contrahere 7.420. impotentia perpetua abſoluta matrimonium dirimit, ſi præceſſit illud, non autem ſi superveniat 7.422. impotentia verò temporanea non dirimit etiamſi eſſet ignota alteri contrahenti 7.423. impotentia temporalis ex defectu ætatis jure Eccleſiaſticō dirimit, ibidem, non ſolùm impotentia perpetua abſoluta dirimit, ſed etiam reſpectiva 7.424. non ſolùm naturalis, ſed etiā ex maleficio orta 7.425. quomodo dignoſci poſſit, an impotentia ſit perpetua, vel non, ibidem, carentia utriuſque teſtis eſt impotentia naturalis matrim. dirimens 7.426. quomodo Hermaphroditi validè contrahere valeant, & quomodo non 7.427. & ſeq. an impotentia arctationis in fæmina impedimentum dirimens 7.429.

Quintum impedimentum dirimens matrimonium eſt ligamen 7.431. quid hoc ligamen importet, ibid. ſolvitur hoc impedimentum per mortem alterius conjugis 7.432. quę & qualis certitudo moralis requiratur de morte alterius conjugis, ut ſuperſtes poſſit aliud inire matrimonium 7.433. validè ſecundum contrahitur matrimonium ſine ſufficienti certitudine mortis prioris conjugis, ſi re vera ſecura erat anteà 7.434. ſecundum matrimonium bona fide contractum, & cum morali certitudine de morte prioris conjugis, non valet, ſi detegatur illum vivere 7.435.

Sextum impedimentum eſt Votum ſolemne profeſſionis 7.436. quo jure votum ſolemne matrimonium irritet 7.439. ſolemnitas voti continentiæ in quo conſiſtat 7.441. quænam differentia ſit inter votum caſtitatis ſimplex, & ſolemne 7.437. non differunt eſſentialiter, ſed tantùm accidentaliter, & ex ſola Eccleſiæ inſtitutione 7.438.

Septimum impedimentum dirimens eſt Ordo ſacer 7.442. quo jure Ordini ſacro annexa ſit continentiæ obligatio 7.443. undè oriatur in ordinatis impedimentum dirimens 7.444. & ſeq. obligatio continentiæ non ſe extendit ad invalidè ordinatos 7.448. neque ad Ordinatos in infantili ætate antè uſum rationis 7.449. neque ad ordinatos per vim, & metum 7.450.

Octavum impedimentum eſt Cognatio, quæ triplex eſt 7.451. prima eſt naturalis, cujus lineæ, & gradu aſſignantur 7.453. tres regulæ generales ad dignoſcendos conſanguinitatis gradus 7.453. Vide conſanguinitas. Alia eſt cognatio ſpirituali, & eſt impedimentum ex mero jure Eccleſiaſtico ſtatutum 7.463. inter quas perſonas contrahatur talis Cognatio ſpiritualis ex ſacramento Baptiſmo, vel Confirmatione orta 7.464. à ſolis baptizatis contrahitur, dùm baptizant, vel confirmant, non autem ab infidelibus 7.465. in adminiſtratione baptiſmi privata à ſolo baptizante contrahitur non ab aliis, ibidem, quando pluralitas ſuſcipientium, atque tenentium obſit contractioni cognationis ſpiritualis 7.467. qui per procuratorem, vel ſubſtitutum exercet Patrini munus, contrahit cognationem ſpiritualem, non verò ipſe procurator 7.468. ex catechiſmo non oritur cognatio ſpiritualis matrimonium impediens 7.469. Tertia denique eſt Cognatio legalis, & quid ſit 7.470. oritur ex adoptione non tantùm perfecta, ſed etiam ſimplici, & imperfecta 7.471. tres ſunt legalis Cognationis ſpecies 7.472. cognatio legalis in recta linea matrimonium dirimit uſque ad quartum gradum 7.473.

Nonum impedimentum eſt Affinitas, & quid ſit, inter quas perſonas, & ex qua copula contrahatur 7.475. Vide affinitas.

Decimum impedimentum eſt publicæ Honeſtatis, quid ſit, & quando inducatur 7.487. Vide Honeſtas publica.

Undecimum impedimentum eſt Criminis, quod eſt duplex, homicidium ſcilicet, & adulterium 7.496. Vide Crimen.

Duodecimū impedimentum eſt Diſparitas cultus 7.501. dirimit matrimonium, non jure naturali, vel divino, ſed tantùm Eccleſiaſtico 7.502. jure tamen divino impedit, & prohibet, licet non dirimat 7.503. quomodo Eccleſiaſtico jure ſit inductum 7.504. matrimonium inter Catholicos, & Hęreticos non eſt invalidum ſed tantùm illicitum 7.505. ſi diſparitas cultus matrimonium ſuperveniat, non eſt impedimentum dirimens, ſed tantùm ſeparans quod torum 7.506. Impedimentorum matrimonii diſpenſatio quid importet, & ad quos ſpectet, 7.507. & ſeq. Vide Diſpenſatio impedimentorum matrimonii.

Indiſſolubilitas matrimonii licet ſit legi naturæ valdè conformis, non tamen eſt de lege naturę ſtrictè, & in rigore loquendo 7.180. eſt indiſſolubile non tantùm ſub ratione ſacramenti, ſed etiam contractus 7.176. fuit inſtitutum indiſſolubile jure divino à mundo conditio, & tale confirmatum à Chriſto in lege gratiæ 7.178. Hæbreis fuit repudium permiſſum ex ſpeciali diſpenſatione divina 7.179. ex elevatione contractus matrimonii ad ſtatum ſacramenti ejus inſolubilitas magis firmata eſt, ac ſtabilita 7.185 matrimonium conſummatum Chriſtianorum eſt omninò indiſsolubile 7.187. poteſt tamen vir ſeparari ab uxore quoad torum cauſa fornicationis 7.188. matrimonium ratum Chriſtianorum, & nondùm conſummatum jure divino diſſolvi poteſt quoad vinculum per ingreſſum alterius conjugis in Religionem 7.190. Vide Diſſolutio matrimonii rati.

Indulgentiæ effectus quinam ſit 5.627. Vide Satisfactio.

Ingratitudo quando ſit ſpeciale peccatum 5.286. gravius peccat ratione ingratitudinis cadens ab innocentia, quàm à pænitentia 5.289.

Intentio Miniſtri in conficiendi, ſacramentis poteſt eſſe triplex 1.276. quomodo explicanda ſit habitualis intentio 1.177. quid ſit intentio virtualis 1.278. quomodo hæc permanere dicatur in effectibus ſequentibus 1.280. & 281. quid ſit intentio interpretativa 1.282. hęc ad validitatem ſacramenti non ſufficit 1.283. major intentio requiritur in miniſtrante ſacramentum, quàm in ſuſcipiente 1.284. ſola intentio habitualis ad valorem ſacramenti non ſufficit 1.285. actualis autem intentio non eſt neceſſaria 1.287. virtualis ſola eſt ſufficiens 1.288. quomodo hæc differat à merè habituali 1.289. quomodo virtualiter durare dicatur 1.291. ad conficiendum ſacramentum neceſſaria eſt intentio abſoluta, nec ſufficit conditionata 1.292.

Interpres tenetur ad ſigillum Confeſſionis 5.538. Vide Confeſſionis ſigillum.

Iterari non poſſunt Baptiſmus, Confirmatio, & Ordo, alia vero ſacramenta utique 1.190. quomodo extrema Unctio etiam in eadem infirmitate iterari poſſit 6.260. Vide Unctio extrema.

Iudex ordinarius cauſarum matrimonialium Eccleſiaſticus eſſe debet 7.588. excipitur tamen, cauſa dotis, donationis inter virum fœminam, & ſimilium, quæ etiam ad Iudicem ſecularem ſpectare poſſunt, ibid. Vide Matrimonium.

Iuriſdictio eſt neceſſaria ſacerdoti ad ſacramentum pęnitentiæ validè adminiſtrandum 5.517. poteſtas ordinis, & juriſdictionis quomodo diſtinguatur 5.519. poteſtas juriſdictionis non eſt ex ſolo Eccleſiæ foro, ſed etiam ex ipſa Chriſti inſtitutione 5.531. Vide Confeſſionis Miniſter.

L

LEx, vel præceptum non incipit obligare antè ſufficientem ejus promulgationem 2.14. qualis, & quanta eſſe debet hujuſmodi promulgatio 2.15.

Lex naturæ habuit aliquod remedium pro parvulorum juſtificatione à Deo inſtitutum 1.45. & hoc fuit verum, & proprium ſacramentum gratiam conferens ex opere operato 1.52. & 53. & hoc remedium legis naturæ poſt inſtitutam Circumciſione in lege ſcripta pro fæminis remanſit, & perſeveravit 1.80.

Legis novæ ſacramenta fuerunt à Chriſto Domino immediatè inſtituta 1.232. ſpeciale fuit privilegium legis gratiæ, ut omnia ſacramen-

cramenta gratiam conferrent ex opere operato 1. 95. poſt ſufficientem Evangelii promulgationem jam factam lex vetus,& lex naturæ toto orbe evacuata eſt 2. 21.

Libellus repudii fuit in lege veteri permiſſus ex ſpeciali diſpenſatione divina 7. 179.

Libertas ad conſenſum conjugalé requiritur 7. 113. & hæc libertas debet eſſe phyſica, ſeù libertas à neceſſitate 7. 115. & requiritur actualis uſus rationis,& libertatis 7.117. ad matrimonii valorem intentio virtualis ſufficere poteſt,non tamen interpretativa 7. 119. metus duplex gravis, & levis 7. 120. duę ſunt conditiones metus cadentis in conſtantem virum, ibidem,ad valorem matrimonii requiritur etiam libertas civilis, hoc eſt,conſenſus liber à metu gravi injuſtè incuſſo 7. 121. duplex eſt metus gravis, unus ab intrinſeco, alter ab extrinſeco, qui tantùm irritat matrimonium 7.122. timor gravis non ſolùm eſt,quando malum timetur in propria perſona,ſed etiam in aliis conjunctis, ibidem, metus reverentialis non ſufficit ad irritandum matrimonium niſi accedente rationabili timore gravis mali 7.123.quomodo preces importunæ ſint ſufficientes ad metum inducendum cadentem in conſtantem virum 7. 125.metus levis non ſufficit ad irritandū matrimonium nec in foro externo,nec interno 7.127.requiritur conſenſum plenè voluntarium abſque admixtione involuntarii 7. 129. gravis metus non ſolùm cogit ad actum externum, ſed etiam internum 7. 135.ejus gravitas non abſolutè ſtatui debet, ſed reſpective conſiderata qualitate perſonæ 7. 137. matrimonium metu gravi contractum non tantùm jure Eccleſiaſtico irritum eſt, ſed etiam jure naturali, vel ſaltem poſitivo divino 7. 179. metus gravis à Iudice incuſſus juſtè matrimonium non irritat 7. 140. quomodo etiam à privato juſtè incuſſus poſſit matrimonium irritare 7. 142. matrimonium metu gravi extortum,licèt juramento firmetur,adhuc irritum eſt 7.143.neque tale juramentum obligationem inducit ratificandi tale matrimonium 7. 144. quomodo validari poſſit per novum conſenſum poſtea præſtitum 7.146. quomodo etiam per ſequentem copulam effectu conjugali habitam 7. 148.

Ligaminis impedimentum quid importet 7. 431. quomodo ſolvatur 7. 432. Vide Impedimenta Matrimonii.

Linea conſanguinitatis quid ſit, & quotuplex 7. 452. & ſeq. Vide Conſanguinitas. Linea Affinitatis quid ſit, & quotuplex 7.475. 476. & ſeq. Vide Affinitas.

Locus ſacer quando,& quomodo reddat actum conjugalem illicitum 7.544. Vide Copula conjugalis.

Lumen dici ſolet Character metaphoricè ſolùm,& ideò non benè ponitur in intellectu 1. 229. Vide Character.

M

MArtyrium in adultis poteſt vices ſupplere baptiſmi in re, quando adeſt ejus impoſſibilitas 2. 180. gratiam confert ex opere operato 2. 181. non tantùm parvulis, ſed etiam adultis 2. 182 non quidem phyſicè,ſed moraliter 2.186. neque ob id eſt ſacramentum 2. 188. ſi Martyr ſupervivat, tenetur ad baptiſmum jure, ibidem quandonam martyrium gratiam conferat 7.193.veriſimile eſt,quòd ſi Martyr ſuperviveret, Deus eum in gratia confirmaret,ibidem, martyrium etiam antè adventum, & mortem Chriſti hoc privilegium habuit 2.194.requiritur pro diſpoſitione in adultis veram, & catholicam fidē ex parte intellectus 2. 169. & ex parte voluntatis piam voluntatem tolerandi mortē pro divina gloria 2.197. neque neceſſe eſt, quòd hæc voluntas ſit actualis, ſed ſufficit, ſi ſit antecedens, & non retractata, ibidem, neceſſaria eſt etiam aliqua pęnitentia, & dolor ſupernaturalis de peccatis commiſſis 2. 198. ſufficit,quòd talis dolor ſit attritio 2. 199. in quibus caſibus ſola voluntas moriendi pro Chriſto ſufficiat ad gratiam martyrii conſequendam 2,201.talis voluntas tūc diceretur attritio virtualis 2. 202. ad ſubeundum Martyrium non ſemper eſt neceſſarium expreſſum, & formale motivum amoris Chriſti 2. 204. quale privilegium habeat martyrium ſuprà baptiſmum 2. 205. infantes quoque ſunt martyrii capaces 2. 206. voluntaria acceptatio martyrii licèt requiratur in adultis, non tamen in infantibus 2. 207. quo pacto infantes ſint martyrii capaces 2. 213. baptiſmus infantium præter martyrium alio modo ſuppleri non poteſt 2. 214.

Matrimonii nomine quid intelligatur 7. 1. eſt bonum, & licitum, ibidem,& n. 14. tripliciter ſumi poteſt, vel pro vinculo permanente inter virum, & fœminam, vel pro contractu tranſeunte, vel pro ſacramento 7. 2. quid ſit matrimonium pro vinculo ſūptum 7. 3. quid importet hoc vinculum inter conjuges 7. 4. & ſeq. quid ſit matrimonium pro contractu ſumptum 7.6. dat poteſtatem mutuam contrahentibus in corpora ſua 7. 7. definitio matrimonii conſueta in jure Canonico,& Civili 7. 8. eſt indiſſolubile,ibidem,quid ſit matrimonium,ut pro ſacramento ſupponit 7.10. eſt ſacramentum in fieri,& tranſiens,non in facto eſſe,& permanens 7. 11. quomodo matrimonium ſit unum 7.13.& ſeq. in ratione contractus indiſſolubilis eſt quidem valdè conforme legi naturæ, non tamen eſt de jure naturæ ſtrictè, & in rigore loquendo 7. 16. in ratione contractus indiſſolubilis fuit à Deo inſtitutum 7.17. duplex finis matrimonii,ibidem,inſtitutio matrimonii ſub ratione contractus fuit per modum præcepti affirmativi, ſub ratione verò indiſſolubilis per modum pręcepti negativi 7. 20. præceptum de matrimonio contrahendo obligaret Religioſos quoque in caſu neceſſitatis 7. 21. in lege nova matrimonium ad dignitatem ſacramenti propriè dicti fuit elevatum 7. 24. & ſeq. mtrimonium non fuit in omni lege ſacramentum, ſed tantùm in Evangelica per Chriſti inſtitutionem 7. 27.& ſeq. ratio eſt, quia Baptiſmus eſt janua omnium ſacramentorum 7. 29. matrimonium in ſtatu innocentiæ inſtitutum fuit in officiū naturæ, poſt lapſum verò etiam in remedium incontinentiæ 7. 30.matrimonium contractum inter infideles nunquam fieri poteſt verum ſacramentum, etiamſi ambo conjuges baptizentur, licet per baptiſmum fiat indiſſolubile 7. 32. contractus fidelis cum infideli neque ex parte fidelis eſt ſacramentū 7.38.an inter baptizatos poſſit celebrari matrimonium, quod non ſit ſacramentum 7.40. & ſeq. quid ſit dicendum de mente Scoti 7.43.

De Materia, & Forma Matrimonii opiniones variæ 7. 45. & ſeq. eadem eſt materia, forma matrimonii, ut contractus civilis, & ſacramenti 7. 48. ejus materia non eſt conſenſus,& verba,quibus exprimitur, forma 7. 50. nec mutua corporum traditio eſt materia, & eorundem acceptatio forma 7.53 ſed materia ſunt corpora contrahentium mutuò tradita,vel tradēda,forma verò verba,vel ſigna conſenſum exprimentia 7. 53. & ſeq. aſſignatur diſparitas hujus ſacramenti ab aliis 7.58.contrahentes ſunt hujus ſacramenti Miniſter,non Parochus 7.60.ſunt ambo unus Miniſter totalis integraliter,& duo partiales 7.61.matrimonia Clandeſtina antè Tridentinum celebrata rationem ſacramenta habuerunt ibidem,contrahentes ſunt Miniſtri etiam quando matrimoniū fit per procuratores 7. 62. in hoc ſacramento miniſter à ſuſcipiente non diſtinguitur 7.63.contrahentes in ſtatu peccati mortalis peccant mortaliter, quatenus illud ſuſcipiunt, non quatenus efficiunt 7.64. quo ſenſu Sacerdos dici poſſit hujus ſacramēti Miniſter 7. 65. validè celebrari poſt matrimonium inter abſentes ſub ratione contractus,ac etiam ſacramenti 7.68.non tantùm per procuratores,ſed etiam per internuncium, & litteras 7. 66. tres conditiones obſervandæ,quando per procuratorem cōtrahitur 7. 70. cur matrimonium ita celebratum adhuc rationem ſacramenti habeat 7.71. mutuus contrahentium conſenſus eſt ad matrimonium neceſſarius in genere cauſæ formalis,& efficientis 7.74. & ſeq. per poteſtatem Eccleſiæ talis conſenſus ſuppleri nequit 7.76. benè tamen per divinam potentiam 7. 82. quo ſenſu matrimonium dicatur vinculum animorum 7.83. conſenſus interior contrahentium eſt ſimpliciter neceſſarius ad matrimonium perficiendum 7. 85. undè fictè conſentiens tenetur verè conſentire ad matrimonium validandum, ibidem.

Matrimonii contractus nullus ex defectu conſenſus veri,& legitimi quomodo ſit renovandus,& validandus 7. 86. ad hunc contractum non ſufficit conſenſus internus,ſed requiritur, ut exteriùs exprimatur 7. 88. quomodo ex divina diſpoſitione poſſit matrimonium conſtitui ſolo interno contrahentium conſenſu abſque expreſſione externa 7. 89. verba non ſunt ſimpliciter neceſſaria ad valorem hujus contractus,ſed adhuc ſufficiunt nutus & alia ſigna externa verbis æquivalentia 7. 90. etiam in potentibus loqui 7. 91. verba, vel alia ſigna debent eſſe talia,ut exprimant de præſenti mutuam corporum tranſlationem 7.94. ubi decretum Trid. de Matrimonii Clandeſtinis promulgatum eſt ad Matrimonii validitatem requiritur præſentia Parochi 7. 95. inter conſenſus contrahentium neceſſaria eſt aliqua ſimultas, & propinquitas,non phyſica,ſed moralis 7. 97. & 98. quomodo explicanda ſit moralis, vel habitualis perſeverantia conſenſus illius, qui per procuratorem, vel epiſtolam contraxit 7. 100. & 101. proprium, & per ſe objectum conſenſus maritalis eſt mutuum jus,& dominium in corpora conjugum 7. 102. non autem copula carnalis 7. 103. quomodo conſenſus conjugalis ſaltem implicitè ferri debeat in copulam 7. 107. poteſt verum matrimonium conſiſtere cum conditione, promiſſione, & voto nunquam coeundi 7.108. & hoc modo B. Virgo cum S. Ioſeph contraxit 7. 109. quomodo verum matrimonium conſiſtere poſſit cum obligatione, & pacto inter conjuges nunquam coeundi 7. 111. quo ſenſu B. Virgo dici poſſit implicitè in copulam conſenſiſſe 7. 112. conſenſus conjugalis debet eſſe liber 7. 113. Vide libertas ad conſenſum conjugalem requiſita.

Matrimonium conditionatum quid ſit,& quotuplex 7.149. factū cum cōditione de præſenti,aut præterito ſtatim abſolutè valet, vel eſt omninò nullum 7. 150. & ad valorem contractus ſufficit ſola conditionis exiſtentia,nec ejus notitia eſt neceſſaria 7. 151. factum ſub conditione neceſſaria de futuro ſtatim ac fit antè adventum conditionis abſolutè valet,& perficitur 7. 152. factum ſub conditione impoſſibili in foro conſcientiæ invalidum eſt 7. 154.quo ſenſu conditio impoſſibilis matrimonio adiecta haberi debeat pro non adiecta 7. 156. & 157. conditio turpis, quæ non ſit contrà matrimonii ſubſtantiam, poteſt ejus valorem ſuſpendere, non tamen irritare 7. 158. factum ſub aliqua conditione turpi, quæ ſit contrà matrimonii ſubſtantiam ſtatim eſt irritum 7. 160. tria Matrimonii bona, ibidem, validum eſt matrimonium contractum ſub conditione de caſtitate ſervanda 7. 162. neque talis conditio ſubſtantiæ matrimonii repugnat, nec ejus bonis 7. 163. ad validandum matrimonium impleta conditione novus conſenſus requiritur ſub ratione ſacramenti, non tamen ſub ratione contractus 7. 166. matrimonium contractum inter inhabiles ſub conditione, ſi Pontifex diſpenſaverit, impleta conditione non valet, ſed requiritur novus conſenſus 7. 169. & hunc opus eſt exprimi coram Parocho, & aliis teſtibus 7. 172. matrimonium triplex legitimum, ratum, & conſummatum 7. 175. eſt indiſſolubile non tantùm ſub ratione ſacramenti, ſed ſed etiam contractus 7. 176. Vide indiſſolubilitas matrimonii.

Matrimonium duobus modis dicitur Clandeſtinum 7. 225. jure tantùm Eccleſiaſtico eſt prohibitum, & quidem ab ipſius Eccleſiæ initio 7. 226. verè, & propriè non poteſt dici jure naturæ prohibitum 7.228. quamvis antè Tridentinum eſſet validum, adhuc tamen erat illicitum, at poſt Tridentinum non ſolùm illicitum, ſed etiam invalidum eſt 7. 229. præſentia Parochi,& teſtium qualis eſſe debeat 7. 230. extranei,& peregrini ſuos debent celebrare contractus juxtà formam loci, in quo ſunt, non autem ſuæ patriæ, ibidem, qualiter Eccleſia reddere potuerit irritum matrimonium Clandeſtinum anteà validum, & ratum 7. 231, poteſt Eccleſia immutare, ut talis contractus ſit legitimus, vel non, non autem efficere, quòd legitimus non ſit materia hujus ſacramenti 7. 223. ob nullam neceſſitatem Clandeſtinum valet ſine diſpenſatione 7. 236. Denuntiationes quid ſint, & ad quid inſerviant 7.238. non pertinent ad matrimonii valorem,ſicut Parochi aſſiſtentia,ſed tantùm ad ſolemnitatem 7.239.quam obligationem inducant ad detegenda impedimenta 7. 242. quænam requirantur ad hoc, ut matrimonium validè contrahatur 7. 244. quænam requirantur, ut nedum validè, ſed etiam licitè contrahatur, 7.245.conſenſus parentum ad valorem matrimonii non eſt neceſſarius ibidem. Quid ſint ſponſalia matrimonio prævia 7. 247. Vide Sponſalia.

Matrimonii impedimenta duplicis ſunt generis, quædam contrahendum tantùm impediunt, alia etiam contractum dirimunt 7. 327. hæc non eo ſenſu dirimentia dicuntur, quaſi diſſolvant matrimonium jam factum, ſed quia impediunt, ne matrimonium validè contrahi poſſit 7. 368. Vide Impedimenta Matrimonii.

Matrimonii impedimentorum diſpenſatio quid importet 7. 507. Vide Diſpenſatio impedimentorum Matrimonii.

Matrimonii bona ſunt tria 7. 523. Vide Bona Matrimonii.

Meritum de congruo, & de condigno quid ſit, & quomodo differat 5. 239. merita per peccatum mortificata per pęnitentiam reviviſcunt 5. 282. Vide Pœnitentia.

Metus duplex gravis, & levis 7. 120. Vide libertas ad contractum conjugalem requiſita.

Miniſter ſacramentorum de facto,& lege ordinaria eſt ſolus homo Viator 1. 257. Vide ſacramentorum Miniſter.

Miſſæ myſterio offertur Deo à Sacerdote verum, & proprium ſacrificium 4. 69. ſubſtantia panis, & vini eſt aliquo modo materia hujus ſacrificii, non tamen propria 4. 71. Chriſtus ipſe eſt res,quæ propriè, & principaliter in hoc ſacrificio offertur 4. 72. etiā ſpecies ſacramentales ſpectāt ad rem, quæ in hoc miniſterio ſacrificatur 4. 73. nec oblationes verbales conſecrationem antecedentes, & conſequentes,nec fractio ſacramenti eſt de eſſentia, vel integritate hujus ſacrificii 4.76. nec ſola ſacramenti ſumptio nec ſola conſecratio integrant eſſentiam ſacrifici Euchariſtici, ſed utraque ſimul 4.77. conſecratio ſe habet magis principaliter 4.78.quomodo ad rationem hujus ſacrificii eſſentialiter pertineat 4.83.conſecratio habet rationem oblationis in Miſſa,ibid. ſumptio non eſt tantùm pars integralis,ſed verè eſſentialis hujus ſacrificii 4. 63. quo ſenſu utriuſque ſpeciei conſecratio ſit de eſſentia hujus ſacrificii 4. 95. clariùs exprimitur paſſio Chriſti per utriuſque ſpeciei conſectationem,quàm unius tantùm 4.97.non eſt par ratio de Euchariſtia in ratione ſacrificii, & ſacramenti 4. 68. in conſecratione utriuſque ſpeciei, Eccleſia diſpenſare non poteſt 4. 99. idem dicendum de ſumptione utriuſque ſpeciei 4. 101. quomodo ſacrificium miſſæ ſit idem cum ſacrificio cęnæ 4.109.quomodo in Euchariſtia ratio ſacrificii diſtinguatur à ratione ſacramenti 4. 110. non ſolùm habet valorem ex opere operantis,ſed etiam ex opere operato 4. 112.undè proveniat valor ejus ex opere operato 4. 113. duplex eſt ejus valor, alter ad ſatisfaciendum, alter ad impetrandum 4. 113. valor hujus ſacrificii ad ſatisfaciendum pro debito pęnæ etiam is poſt remiſſionem culpæ eſt finitus, & limitatus 4. 113. quo pacto hic valor poſſit dici etiam ſincategorematicè infinitus 4. 118. valor hujus ſacrificii etiam quoad virtutem impetrativam illi ex opere operato competens finitus eſt, & limitatus 4. 119. quomodo etiam hic valor dici poſſit ſincathegorematicè infinitus 4. 120. & 128. triplex valor,vel applicatio in hoc ſacrificio conſiderari poteſt 4. 121. neque ex re oblata, neque ex parte offerentis infinitas valoris deduci poteſt 4. 123. quomodo Sacerdos obligatus pro aliquo applicet etiam pro amicis, & propinquis 4. 124. effectus remiſſionis pænarum pro animabus purgantibus infallibiliter ex certa lege participatur ex opere operato hujus ſacrificii 4. 130. quia pertinent ad Eccleſiam, ut membra inviſibilia non adhuc omninò in termino conſtituta 4. 133. pro parvulis baptizatis viventibus poteſt hoc ſacrificium offerri 4.135. ad applicationem ſacrificii non eſt neceſſaria intentio actualis, vel virtualis, ſed ſufficit habitualis 4. 136. quarè hæc habitualis intentio non ſufficiat ad valorem ſacramenti,benè tamen ſacrificii 4. 136. Deus attendit ad intentionem, quam de facto habet Sacerdos, non verò ad illam, quam habere deberet 4. 141. in forma Ordinationis non ſolùm datur Sacerdoti poteſtas conſecrandi, ſed etiam ſacrificium applicandi 4. 141. applicatio Sacerdotis contrà obedientiam, vel obligationem, quam habet, eſt valida licèt peccet 4. 144.

Mutatio eſſentialis, & ſubſtantialis tàm in materia, quàm in forma ſacramentum irritat, non tamen accidentalis 1. 144. Uide Sacramentum.

Muti tenentur ad Confeſſionem per nutus, & alia ſigna 5. 477. Vide Confeſſio.

N

NEceſſitas duplex alia medii, alia præcepti 1. 360. quomodo membra hujus diſtinctionis non coincidant 1. 363. neceſſarium primo modo poſitivè concurrit ad juſtificationem, aliud verò negativè tantùm,ibid. verior modus explicandi utramque neceſſitatem 1. 364. non ſuffiit ad neceſſarium neceſſitate medii, quòd ſine ipſo, vel in re, vel in voto ſalus obtineri non poſſit 1. 367. quæ ſacramenta ſint neceſſaria neceſſitate medii, quæ verò præcepti 1. 365. & ſeq.

Notitia per Confeſſionem habita quomodo poſſit uti Sacerdos ſine violatione ſigilli 5. 556. & ſeq. notitia complicis, quando ſit Confeſſario inſinuanda, & quando non 5. 504. Vide Confeſſio.

Novus matrimonii conſenſus quando ſit neceſſarius 7.85. quomodo renovandus ſit contractus matrimonii nullus ex defectu conſenſus veri, & legitimi 7. 86. Vide Matrimonium.

Numerus circumſtantiarum peccati, & quæ in Confeſſione aperiendæ 5.483.numerus peccatorum in quibus caſibus non ſit neceſſariò experimendus 5. 496. & ſeq. Vide Confeſſio.

Nuptiæ quid ſint, & undè ſic appellatæ 7. 1. quo tempore ſint interdictæ 7. 346. Vide Matrimonium.

Nutus, & ſigna an ſufficiant ad exprimendum conſenſum requiſitum ad matrimonium 7. 53. & ſeq. an in potentibus loqui requirantur verba neceſſitate ſacramenti, aut ſaltem ex præcepto 7. 91. Vide Matrimoninm.

Nutus, & ſigna in non potentibus loqui ſufficiunt ad Confeſſionis expreſſionem 5. 446. quia materia hujus ſacramenti eſt accuſatio peccatorum in genere, non determinando per vocem, & verba 5. 447. Vide Confeſſio.

O

OBex duplex in ſuſceptione ſacramenti eſſe poteſt, unus negativus,alter poſitivus 2. 140. baptiſmus ſuſceptus cum obice negativo ſuum ſortitur effectum ablato obice per ſolam attritionem 2. 141. ſuſceptus verò cum obice poſitivo,ut ſuum producat effectum neceſſaria eſt contritio, vel attritio cum pœnitentiæ ſacramento ad illud tollendum 2. 142.

Obiectum per ſe, & proprium pœnitentię non ſunt niſi peccata poſt baptiſmnm commiſſa, vel in ipſa baptiſmi ſuſceptione 2. 144. obiectum formale motivum contritionis, & atritionis aſſignatur 5. 148. proprium, & per ſe objectum formale pęnitentiæ eſt peccatum ipſum, ut vindicabile 5. 31. proprium, & per ſe obiectum conſenſus maritalis eſt mutuum jus, & dominium in corpora conjugum, non autem copula carnalis 7. 102.& 103. objectum formale intentionis Miniſtri ad valorem ſacramenti requiſitæ eſt facere, quod intendit Eccleſia in conficiendis ſacramentis 1. 264.

Obligatio Confeſſionis de jure divino ligat omnes fideles in articulo,vel periculo mortis 5. 454. ligat etiam aliquando extra articulum, vel periculum mortis 5. 455. tempus determinatum hujus obligationis de jure divino non eſt ſtatim poſt peccatum commiſſum 5. 457. ſed extrà mortis articulum, vel periculum ex vi divini præcepti eſt vagum, & indeterminatum 4.459. qualis, & quanta ſit obligatio adimplendi pęnitentiam injunctam 5.610. Vide Confeſſio, & Satisfactio.

Oleum olivarum ab Epiſcopo eſt benedicendum, ut ſit materia idonea ſacramēti extremę Unctionis 6.21. talis olei benedictio eſt neceſſaria de neceſſitate ſacramenti, & non tantùm præcepti 6.27. diſcrimen inter benedictionem aquæ in baptiſmo, & Olei in extrema Unctione 6. 29. Vide Unctio extrema.

Opus

Opus ſatisfactorium debet eſſe liberum, & voluntarium, ac etiam honeſtum, & moraliter bonum 5.577. poteſt opus aliàs debitum pro pœnitentia imponi 5.579. regulariter tamen, & juſta cauſa ceſſante tale eſſe non debet 5.580. Vide Santisfactio.

Ordo, ſivè Ordinis ſacramentum quid ſit 4.1. fuit à Chriſto Domino inſtitutum 4.2. quot ſunt ordines in Eccleſia 4.4. prima Clericalis Tonſura nec eſt ordo, nec ſacramentum 4.5. alii verò ſunt ordines propriè dicti 4.7. eorum ſufficientia aſſignatur, ibid. Epiſcopatus eſt ordo propriè dictus à Sacerdotio diſtinctus 4.8. non eſt tamen ita diſtinctus, ſicut alii ordines inter ſe diſtinguũtur 4.11. Archiepiſcopatus, Cardinalatus, & Papatus non ſunt ſpeciales ordines ab aliis condiſtincti 4.15. Epiſcopatus, & Presbyteratus faciunt unum ordinem unitate genericà, qui in duas ſpecies dividitur 4.14. quomodo ſeptem Eccleſiæ ordines unum conſtituant ſacramentum 4.18. qui ordines dicantur Majores, & ſacri, qui minores, & non ſacri 4.21.

Ordinatio quoque Diaconi, & Subdiaconi eſt verum ſacramentũ 4.22. probabile eſt quatuor quoque ordines minores veram rationem ſacamenti habere 4.23. Chriſtus quorundam Ordinum materias, quæ modò ſunt in uſu, non determinavit, ſed illam materiam Eccleſiæ determinationi in ſpecie reliquit 4.36. & 45. quæ ſint materia, & forma Oſtiariatus, Lectoratus, & Exorciſtatus, ac eorum officia 4.37. quæ Acholitatus 4.38. quę Subdiaconatus 4.39. & 40. quæ Diaconatus 4.41. & 42. quomodo conciliandi ſunt ritus diverſi Eccleſiæ Latinæ, & Græcæ in conferendis Ordinibus 4.45. quæ ſint materia, & forma Prætbyteratus 4.47. & 48. tàm poteſtas conſecrandi, quàm abſolvendi à peccatis eſt de eſſentia, & integritate Ordinis Sacerdotii 4.49. qualiter, & quando conferatur effectus gratiæ, & characteris, ac poteſtatis in hac ordinatione 4.56. quæ ſint materia, forma, & officia Epiſcopatus 4.57. ſacramentum Ordinis imprimit characterem 4.58. & ſinguli Ordines illum imprimunt, ibidem, connexio Ordinum ad invicem non eſt neceſſaria neceſſitate ſacramenti, ſed tantùm præcepti 4.59. Epiſcopatus tamen neceſſariò ſupponit Sacerdotium, ibid. & per ipſum imprimitur novus character à Sacerdotali diſtinctus 4.60. an ſit dignior Sacerdotali 4.61. ad valorem ſingularum Ordinationum requiritur contratus phyſicus ſaltem mediatus ejus materiæ, cujus ſit traditio 4.63.

P

Panis ex tritico confectus eſt materia conſecrationis corporis Chriſti 3.74. tàm panis azimus, quàm fermentatus eſt materia ſufficiens loquendo de neceſſitate ſacramenti 3.80. loquendo verò de neceſſitate præcepti Latini in aizmo, Gręci in fermentato conſecrare tenentur 3.81. Vide Euchariſtia.

Parochus non eſt Miniſter ſacramenti Matrimonii, ſed contrahentes 7.60. ſunt ambo unus Miniſter totalis integraliter, & duo partiales 7.81. Vide Matrimonium.

Partes intrinſecæ, & eſſentiales ſacramenti conſiſtentis in fieri ſunt res, & verba, quæ dicuntur materia, & forma ſacramentorum 1.104. quantum ad compoſitionem ex rebus, & verbis, ut ex materia, & forma, tanquam ex partibus intrinſecis diverſa eſt ratio ſacramenti Euchariſtiæ, eo quòd ſit permanens, à cæteris quæ ſunt ſucceſſiva, & conſiſtunt in fieri 1.175. Vide Sacramentum.

Peccata ſemel remiſſa per ſubſequens peccatum non redeunt neque quoad reatum culpæ, neque quoad reatum pęnæ 5.284. quomodo Sacerdos per abſolutionem peccata dimittat 5.537. Vide Remiſſio peccatorum peccatum habituale in quo conſiſtat 5.230. & 233.

Pęna hic non expleta pro mortali remiſſo in inferno non ſit perpetua 5.290. quomodo in veniali diſtinguantur remiſſio culpæ, & ſolutio pœnæ 5.278. quarè in Inferno dimittatur veniale quoad pęnam tantùm, non quoad culpam, in Purgatorio verò quoad utrumque 5.280.

Pęnitentia quid ſit 5.1. eſt virtus 5.2. non theologica, ſed moralis 5.3. quatuor pænitentiæ modi, vel actus 5.5. triſtitia, vel dolor de peccato commiſſo non eſt pęnitentia propriè ſumpta, quatenus eſt virtus, ibid. deteſtari peccatum non eſt ſpecialis actus pænitentiæ, ſed cuicumque virtuti convenit, ſic etiam gratanter acceptare pænam pro peccato inflictam 5.8. velle punire, & vindicare peccatum eſt actus ſpecialis virtutis Pænitentiæ 5.10. quomodo pęnitentia ferri poſſit in peccatum pręteritum, ut delendum, ibid. quæ ſit propria ratio pęnitentiæ, ut eſt virtus ſpecialis à cæteris diſtincta 5.11. quo ſenſu etiam odium peccati ſit actus ſpecialis virtutis pęnitentiæ 5.12. quomodo tolerantia, & ſufferentia pęnæ pro peccato commiſſo ſit actus virtutis patientiæ 5.13. nulla virtus odit malum eo peculiari modo, quo pœnitentia 5.15. 17. 19. odium vindictæ eſt proprius pœnitentiæ actus, non tamen prinaipalis, & primarius, ſed hic eſt vindicatio 5.19. quomodo differant Virtutes patientiæ, & pęnitentiæ, & una exerceri poſſit ſine alia 5.23. compenſatio Deo facienda non eſt per ſe objectum formale pęnitentiæ 5.25. neque reſarcitio juris divini, vel æqualitas Deo reddenda in bonis extrinſecis 5.27. neque ipſa reconciliatio, vel pacificatio cum Deo 5.29. & 30. ſed peccatum ipſum, ut vindicabile 5.31. in pœnitentia per ſe primò intenditur, & exigitur ſatisfactio, non ſatisfactio, & compenſatio 5.33. finis intrinſecus pęnitentiæ eſt peccati punitio, extrinſecus verò juris lęſi reſarcitio 5.35. ſic etiam finis intrinſecus primarius eſt peccati vindicatio reconciliatio verò, & pax cum Deo extrinſecus, & ſecundarius 5.37. totus pęnitentiæ proceſſus in peccatore pęnitente 5.39. an pęnitentia poſſit eſſe de peccatis alienis 5.42. & 43.

Pęnitentia non eſt virtus Religionis, nec cum ea conjncidit 5.46. nec virtus amicitiæ, & pacis, nec ad eam reducitur 5.48. correctio non eſt finis intrinſecus pęnitentiæ, ſed ſatisfactio per pęnam debitam, ibid. eſt quædam Iuſtitia ergà Deum, atque ideò ad virtutem juſtitiæ reduci debet 5.39. non tamen eſt perfecta, & rigoroſa juſticia, ibid. eſt Iuſtitia vindicativa, ſeù ejus ſpecies 5.51. quia finis ejus proprius, & intrinſecus eſt vindicare peccatum, ibid. & licèt non ſit propriè neque juſtitia commutativa, neque diſtributiva, formam tamen utriuſque induere poteſt 5.54. non eſt virtus per ſe infuſa, ſed acquiſita 5.58. ad ſupernaturalitatem actus non ſemper requiritur, quòd ſit ab habitu infuſo ſed ex ſpeciali Dei auxilio elicitus 5.59. cur actus virtutum theologicarum ſpecialiter petant ab habitu infuſo produci 5.61. & 65. quomodo virtutes morales acquiſitę in finem ſupernaturalem ordinentur 5.62. habitus acquiſitus ex frequentatis actibus ſupernaturalibus eſt in eſſentia naturalis 5.64. pęnitentia Chriſtiana quæ dicatur, & quinam ejus actus 5.67. ſupernaturalitas alia quoad ſubſtantiam, alia quoad modum, ibid. licèt dari poſſit actus vindicandi, & deteſtandi peccatum, qui ſit naturalis, actus tamen pęnitentiæ Chriſtianæ eſt ſupernaturalis 5.69. explicatur difficilis Scoti paſſus in hoc puncto 5.75. non eſt ſupernaturalis quoad ſubſtantiam, ſed tantùm quoad modum 5.77. falſum eſt dari habitus ſupernaturales infuſos propter actus ſupernaturales quoad ſubſtantiam 5.79. pœnitentia Chriſtiana alia perfecta, alia imperfecta, illa dicitur Contritio hæc verò attritio 5.84. utraque eſt actus ſupernaturalis, & includit ſaltem virtualiter propoſitum de cætero non peccandi 5.85. Vide Attritio, & Contritio.

Pęnitentia eſt neceſſaria ad remiſſionem peccati mortalis tantùm de potentia Dei ordinaria, non abſoluta 5.177. duplex eſt pęnitentia, & duplex neceſſitas, ibid. eſt neceſſaria neceſſitate medii ad ſalutem 5.178. eſt etiam neceſſaria neceſsitate pręcepti 5.179. quando impęnitentia ſit ſpeciale peccatum 5.180. eſt neceſſaria non tantùm ex præcepto divino, ſed etiam naturali 5.181. an ad præceptum Decalogi hæc obligatio ſpectet 5.182. ex triplici motivo hęc oritur obligatio 5.190. in lege naturæ, & ſcripta fuit neceſſaria perfecta, contritio, in lege autem gratiæ vel hæc, vel attritio cum Sacramento 5.193. ad remiſsionem peccati modò ſufficit attritio cum Sacram. 5.194. etiam in ipſo mortis articulo, nec eſt neceſſaria contritio 5.196. licèt regulariter requiratur pænitentia formalis, interdum poteſt virtualis ſola ſufficere 5.199. non eſt ſufficiens diſpoſitio ad juſtificationem dilectio Dei, quę non ſtatim excitat ad deteſtationem peccatorum ſaltẽ in genere 5.203. & hæc etiam in tempore martyrii eſt neceſſaria, ſi tunc peccata menti occurrãt 5.204. juſtificatus per dilectionem Dei ſine formali contritione cum oblivione peccatorum inculpabili tenetur poſtea conteri, cùm eorum recordatur 5.205. pręceptum pęnitentiæ per ſe obligat in mortis articulo, ſi non adeſt copia Confeſſoris 5.207. quando obliget per accidens ibid. non ſtatim poſt peccatum commiſſum tenetur peccator reſurgere 5.208. aliquo tempore antè mortis articulum tenetur peccator pęnitere 5.211. quomodo hoc tempus deſignari poſſit 5.212. præceptum pęnitentiæ obligat quoties peccata commiſſa menti occurrunt plenè, ac deliberatè 5.214. probabile id etiam eſt de peccatis jam dimiſſis, & expiatis 5.221. diſcrimen obligationis pęnitentiæ ad deteſtanda peccata commiſſa, & remiſſa, quoties menti occurrunt 5.222.

Pænitentia, ſeu Contritio non eſt deletiva culpæ phyſicæ, & in genere cauſæ neque efficientis 5.224. in genere cauſæ formalis, quaſi per contritionem homo formaliter juſtificetur, ſed tantùm moralis diſpoſitivę 5.225. & per modum meriti de congruo 5.226. poteſt etiam dici cauſalis, & diſpoſitiva gratiæ juſtificantis, & per modum meriti de congruo 5.229. virtute pęnitentiæ de facto omnia mortalia ſimul remittuntur, nec unum ſine alio remitti poteſt 5.229. poteſt tamen hoc fieri de potentia Dei abſoluta 5.230. ſemper cum culpa remittitur quoque pæna æterna, non tamen temporalis 5.231. nec de potentia Dei abſoluta poteſt remitti culpa non remiſſo debito pęnæ æternæ 5.232. pæna æterna, & temporalis ſunt omninò alterius rationis 5.235. diſcrimen Baptiſmi, & pænitentiæ in deletione pænæ temporalis 5.241.

Pęnitentiæ ſacramentum fuit à Chriſto Domino immediatè inſti-

tutum 5.304. eſt ab omnibus aliis diſtinctum, & diverſum ibid. controverſia de partibus pœnitentiæ eſt ſolùm de nomine, & de modo loquendi 5.306. abſolutio eſt pars intrinſeca, & eſſentialis hujus ſacramenti 5.308. etiam pęnitentis actus ſunt pars intrinſeca materialis ejuſdem 5.309. quomodo non tantum abſolutio Sacerdotis, ſed etiam pęnitẽtis actus operentur ſacramentaliter 5.311. quomodo inter partes materiales hujus ſacramenti eſſentiales præter Confeſſionem aſſignandæ ſint etiam Contritio, & Satisfactio 5.313. Satisfactio in voto eſt pars ejus eſſentialis, & reipſa exhibita eſt tantùm integralis 5.314. cõſtat itaque hoc Sacramentum ex Confeſſione, Contritione, & propoſito ſatisfaciendi, tanquam materia, & abſolutione tanquam forma 5.315. ſacramentum hoc non in ſola Iudicis ſententia præciſe conſiſtit 5.317. quarè Tridentinum vocet actus pęnitentis quaſi materiam in hoc ſacramento ibid. quarè ſolus ſacerdos dicitur abſolvere, quamvis actus pęnitentis operentur ſacramentaliter 5.322. peccata rectiùs dicuntur materia circà quam hujus ſacramenti, quàm materiam ex qua remota 5.324. pęnitentia ſecundum id, quod importat in recto partes non habet 5.325. Sacramentum hoc ſumptum pro aggregato importat in recto abſolutionem, & in obliquo actus pęnitentis 5.328. quomodo hoc ſacramentum definiatur 5.332. quomodo ſit unum 5.334. actus pęnitentis ſunt materia proxima hujus ſacramenti 5.337. materia remota ſunt peccata actualia poſt baptiſmum commiſſa 5.339. mortalia ſunt materia neceſſaria venialia tantum ſufficiens 5.340. peccata etiã remiſſa poſſunt eſſe materia iteratæ confeſſionis ſacramẽtalis 5.342. ad talem confeſſionem requiritur novus, & iteratus dolor 5.344. talis iterata confeſſio non tantùm eſt validum ſacramentum ſed etiam fructuoſum quantum ad effectum 5.345. quomodo peccata ſemel remiſſa ſint adhuc novæ remiſſionis capacia 5.348. quomodo adhuc tunc verificaretur forma abſolutionis 5.348. & ſeq. Vide Abſolutio, & Contritio.

Pęnitentiæ ſacramenti proprius effectus eſt remiſſio peccatorum poſt baptiſmum commiſſorum 5.369. & præſertim quoad culpã 5.371. quomodo ſacerdos per abſolutionem peccata dimittat 5.371. quando producatur effectus infuſionis gratiæ, & remiſſionis peccatorum per verba abſolutionis 5.376. quem ſenſum, & effectum habeant verba abſolutionis, quando peccata jam ſunt remiſſa, aut per contritionem, vel antecedentem confeſſionem 5.386. non poteſt dari ſacramentum pęnitentię validum, ſed informe 5.390. hoc ſacramentum præſertim ab aliis differt, quòd ipſam pęnitẽtis diſpoſitionem includit, ut partem eſſentialem 5.391. non eſt diverſus dolor, qui requiritur, ut pars ad eſſentiam hujus ſacramenti, & qui neceſſarius eſt ad effectum 5.392. qualis dolor requiratur de peccatis oblitis 5.395. talia peccata invincibiliter oblita indirectè remittuntur 5.397. dolor ad eſſentiã hujus ſacramenti requiſitus debet eſſe ſupernaturalis, & efficax 5.398. cur ſacramentum baptiſmi poſſit eſſe validum, & informe 5.402. nec etiam reſpectu venialium poteſt dari hoc ſacramentum validum, ſed informe 5.411. aliquis actus interioris pęnitentiæ eſt neceſſarius nedum ad effectum, ſed etiam ad eſſentiam hujus ſacramenti 5.413. quando ſit nova confeſſio de peccatis jam confeſſis vel ex inculpabili oblivione prætermiſſis requiritur novus, & diſtinctus dolor 5.416. ſimul cum dolore requiritur propoſitum efficax non peccandi de cætero 5.417. ad validam, & fructuoſam confeſſionem ſufficit ſola attritio, etiam ut talis cognita 5.418. debet tamen eſſe attritio vera, & realis, & non putata tantùm. ibid. attritio ex motivo merè humano elicita non eſt diſpoſitio ſufficiens 5.419. debet eſſe de omnibus peccatis formaliter, vel ſaltem virtualiter 5.420. in confeſſione venialium non eſt neceſſaria attritio, ſed minor diſpoſitio ſufficere poteſt 5.422. quomodo pęnitens poſſit habere propoſitum efficax de omnibus venialibus vitandis 5.428.

Polygamia ſeù pluralitas uxorum ſucceſſiva poſt mortem alterius conjugis eſt valida, & licita 7.207. ſimultanea verò jure divino eſt prohibita, & primæ inſtitutioni matrimonii repugnat 7.207. ac etiam jure poſitivo in lege Evangelica 7.208. pluralitas etiam maritorum cum una uxore eſt jure naturali illicita, & nulla 7.209. polygamia eſt contra jus naturæ late ſumptum, non autem ſtrictè, & in rigore 7.213. quomodo polygamia non repugnaret duobus matrimonii finibus primario, & ſecundario 7.214. polygamia plurium virorum cum una uxore ſemper illicita fuit, & nunquam permiſſa 7.217. & plurium uxorum cum uno viro per ſingularem Dei diſpoſitionem olim SS. Patribus conceſſa fuit 7.218. non verò aliis nationibus 7.220. polygamia ſucceſſiva cum repudio primę uxoris fuit etiam licita in lege Moſayca ex diſpẽſatione divina 7.221. in lege Evangelica nullo modo eſt valida, nec licita polygamia 7.223. poſſet tamen à Deo diſpenſari in caſu neceſſitatis, ſicut in antiqua lege diſpenſata fuit 7.224.

Profeſſio in religione quo jure matrimonium irritet 7.439. Vide Impedimenta matrimonii quo jure matrimonium ratum diſſolvat 7.192. Vide Diſſolutio matrimonii.

Promiſſio ad valorem ſponſalium requiſita debet eſſe libera, & voluntaria 7.248. ad valorem ſponſalium neceſſaria eſt mutua promiſſio ſponſi, & ſponſæ, nec ſufficit ſimplex acceptatio promiſſionis, ut cenſeatur repromiſſio 7.251. & 253. Vide ſponſalia, & Matrimonium.

Propoſitum efficax non peccandi de cætero ſimul cum dolore de peccatis præteritis jam commiſſis requiritur ad veram pęnitentiam 5.417. propoſitum efficax de omnibus venialibus vitandis quomodo haberi poſſit à pęnitente 5.428.

Publicæ honeſtatis impedimentum quando oriatur 7.487. Vide Honeſtas publica.

Q

Qualitatis error quinam ſit, & quando contingat 7.386. matrimonium non dirimit etiamſi contractui cauſam dederit 7.392. niſi tamen conſenſus eſſet conditionatus ſub tali qualitate, aut error qualitatis in errorem perſonæ tranſiret 7.390. Vide Impedimenta Matrimonii.

Quantitas Materiæ in Euchariſtia conſecrandæ debet eſſe certa, & determinata ex intentione conſecrantis 3.128. quæcunque minima quantitas materiæ eſt conſecrabilis, dummodo ſit ſenſibilis 3.129. cur conſecrari non poſſit in quacunque magna quantitate 3.131. quantitas aquæ vino miſcendæ in Calicis conſecratione modica eſſe debet 3.89. quæ aquę quantitas ad baptiſmum ſufficiat 2.48. Vide Euchariſtia, & Baptiſmus.

Quæſtio de partibus Pęnitentiæ eſt ſolùm de nomine, & de modo loquendi 5.306. Vide Pęnitentia, quæſtio; an deſitio panis in conſecratione Euchariſtiæ ſit annihilatio eſt etiam ſolùm de nomine 3.277. & 278. Vide Tranſubſtantiatio.

R

Raptus propriè dictus, & matrimonium dirimens quid ſit 7.403. raptus, quo fęmina invitis parentibus, ipſa tamen conſentiente rapitur, matrimonium non dirimit 7.403. Vide Impedimenta Matrimonii.

Regulæ generales ad dignoſcendos conſanguinitatis gradus 7.455. Vide Conſanguinitas, regula ad aſſignandum quantam pęnam ſatisfactio ſacramentalis in ſui executione remittat 5.557. regula obſervanda in ſatisfactionibus imponendis 5.601. Vide Satisfactio.

Religionis ingreſſus diſſolvit matrimonium ratum, & nõdùm conſummatum etiam quoad vinculum 7.190. Vide Diſſolutio Matrimonii.

Remiſſio peccatorum poſt baptiſmum commiſſorum eſt proprius effectus ſacramenti pęnitentiæ 5.369. quomodo Sacerdos per abſolutionem peccata remittat 5.375. peccatũ veniale poteſt remitti extra ſacramentũ per contritionem, & in ſacramento per attritionem 5.247. in homine juſto extra ſacramentum etiam per attritionem deleri poteſt 5.248. ac etiam per actus aliarum virtutum, qui æquè Deo placeant, ac veniale diſplicuit 5.251. pęnitentia valet ad remiſſionem venialium ſolùm per modum cauſæ moralis 5.253. & in homine juſto valet per modum condignæ ſatisfactionis, & meriti de condigno 5.254. veniale etiam per ſacramenta remittitur ex opere operato 5.257. qualis diſpoſitio in juſto ad hoc ſufficiat. ibid. quomodo etiam ſacramentalia peccatum veniale remittant 5.260. mortalia remitti poſſunt abſque venialium remiſſione 5.263. etiam poteſt veniale remitti ſine mortali, cui erat conjunctum 5.264. ad ejus remiſſionem gratiæ habitualis infuſio non requiritur ibidem. ſola atritio ad remiſſionem venialis ſufficit 5.265. quo pacto venialium remiſſio dicatur redintegratio ad familiaritatem Dei 5.266. attritio expellit mortale per modum meriti de congruo 5.267. venialia poſſunt quoque in alia vita remitti 5.269. non poſſunt deleri per actum bonum, & meritorium in alia vita elicitum 5.271. & tantò minùs in Inferno 5.273. ſed potiùs delentur per merita præcedentia ad talem finem relata 5.274. vel per ſatisfactionem, & totalis pęnæ debitę ſolutionem in Purgatorio 5.277. quomodo in veniali diſtinguantur remiſſio culpæ, & ſolutio pęnæ 5.278. quarè in Inferno dimittatur veniale quoad pęnam tantùm, non quoad culpam, in Purgatorio verò quoad utrumque 5.380. non eſt eodem modo diſcurrendum de remiſſione veniali hic in via, & poſt mortem 5.281.

Remiſſa ſemel peccata per ſubſequens peccatum non redeunt neque quoad reatum culpæ, neque quoad reatum pęnæ 5.284. diſparitas inter merita, & demerita quoad reditum 5.285. redeunt tantùm ſecundum quid ratione ingratitudinis per modum circumſtantiæ aggravantis 5.286. ingratitudo quando ſit ſpeciale peccatum ibidem. gravius peccat ratione ingratitudinis cadens ab innocentia, quàm à pęnitentia 5.180. pęna hic non expleta pro mortali remiſſio non ſit in Inferno perpetua 4.290. licèt idẽ numero actus peccati quoad entitatem, & ſubſtantiam redire poſſit de potentia abſoluta, non tamen quoad malitiam, & deformitatem 5.292 poſſunt tamẽ redire quoad imputabilitatem poſito alio remiſſionis modo ab eo, qui nunc ſit 5.294. Deus etiam de potentia abſoluta poteſt ad certum tempus peccata dimittere

quo elapſo redeat rurſus obligatio ad eandem pœnam independenter à novo peccato 5. 297. ſola remiſſio peccati abſoluta repugnat reviviſcentiæ debiti, & pœnæ, non autem remiſſio ad certum tempus limitata 5. 298. remiſſio peccati conditionata, ſi denuò non peccaverit, eſt adhuc vera remiſſio 5. 300. quo ſenſu peccatum tali modo remiſſum poſſet dici ſopitum, & ſuſpenſum non autem penitùs extinctum 5. 391. non datur in nobis ſatisfactio condigna ex natura rei pro peccato 5. 303. Vide Satisfactio.

Repudium fuit in lege veteri permiſſum ex ſpeciali diſpenſatione divina ad majus malum evitandum 7. 179. Vide Matrimonium.

Revelatio Confeſſionis nec de licentia pœnitentis fieri poteſt, quia lex de ſigillo obſervando non eſt lata ſolùm in gratiam, & favorem ipſius 5. 545. & ſeq. ſolùm cauſâ conſultationis licita eſſe poteſt de licentia pœnitentis 5. 550. Vide Confeſſionis ſigillum.

Ritus diverſi Eccleſiæ Latinæ, & Græcæ in conferendis Ordinibus quomodo ſint conciliandi 4. 47. & 48. ritus obſervandus in perficiendo extremæ Unctionis ſacramento, & quot Unctiones requirantur 6. 42. & 43. Vide Unctio extrema.

S

SAcerdotium eſt verum ſacramentum immediatè Chriſto inſtitutum 4. 20. Sacerdos quomodo per abſolutionem peccata dimittat 5. 375. qua ratione Sacerdos conſecrando dicatur loqui in perſona Chriſti 3. 142. & 177. ſolus Sacerdos eſt legitimus Confeſſionis Miniſter 5. 515.

Sacramenti nomen quid ſignificet 1. 1. ejus definitio 1. 2. quo ſenſu dicatur ſignum 1. 3. & quare ſenſibile 1. 4. eſſe ſignum ſenſibile eſt de eſſentia ſacramenti ut modo inſtitutum eſt 1. 4. & ſeq. eſt ſignum practicum, & non pure ſpeculativum 1. 7. confert gratiam ex opere operato 1. 8. ſacramentum ſumi poteſt tripliciter 1. 11. quomodò ſacramenta novæ legis conveniant univocè in ratione ſacramenti cum ſacramentis veteris legis, & quomodo non 1. 32. non eſt ſignum naturale gratiæ, ſed ad placitum 1. 14. tria ad eſſentiam ſacramenti ſpectare dicuntur 1. 17. ſacramentum pro formali ſumptum importat aliquid per ſe unum, & eſt propriè definibile 1. 19. ſacramentum pro formali ſumptum eſt ens reale morale, non phyſicum 1. 24. & ſeq. ſacramenta veteris fuerunt verè, & propriè ſacramenta 1. 33. convenientia, & differentia vertens inter ſacramenta nova, & vetera 1. 36. & 37. in quo differant ſacramentum, & ſacrificium 1. 38. martyrium qua ratione excludatur à ratione ſacramenti 1. 36. non eſt de eſſentia ſigni ſacramentalis abſolutè loquendo proportio ſigni ad ſignatum 1. 40. quid ſit gratiam obtinere ex opere operantis, & ex opere operato 1. 41. & 78. & 140. ſi lege naturæ antè Circumciſionem fuit aliquòd remedium pro parvulorum juſtificatione à Deo inſtitutum 1. 45. & hoc remedium non fuit poſitum in ſolo interiori actu, ſed in aliquo exteriori, & ſenſibili ſigno fidei Meſſiæ venturi proteſtativo 1. 47. quænam fides fuerit neceſſaria ad validitatem, & efficaciam talis ſacramenti 1. 49. Vide Circumciſio.

In Sacramento datur duplex forma partialis ſcilicet, & totalis, partialis ſunt verba, totalis eſt ſignificatio 1. 96. & 97. omnia ſacramenta novæ legis rebus, & verbis conſtare dicuntur, vel ſaltem æquivalenter 1. 99. quomodo intelligant Concilia, & Patres omnia ſacramenta novæ legis conſtare rebus, & verbis, ut ex materia, & forma 1. 102. res, & verba, quæ dicuntur materia, & forma ſacramentorum, ſemper ſunt partes intrinſecæ ſacramenti conſiſtentis in fieri 1. 104. inter materiam, & formam ſacramentorum non requiritur ſimultas phyſica, & rigoroſa, ſed interdùm moralis ſufficit 1. 108. materia, & forma ſacramentorum novæ legis fuit determinata ex inſtitutione Chriſti quoad ſubſtantiam 1. 110. ſolus Deus poteſt ſacramenta inſtituere 1. 10. & 111. & ſequ. determinatio facta ex inſtitutione divina de rebus, & verbis ſacramentorum latitudinem aliquam habet intrà quam poteſt variatio aliqua reperiri abſque præjudicio validitatis ſacramenti 1. 113. mutatio eſſentialis, & ſubſtantialis tàm in materia, quàm in forma ſacramentum irritat, non tamen accidentalis 1. 114. quantum ad compoſitionem ex rebus, & verbis, ut ex materia & forma, tanquam ex partibus intrinſecis, diverſa eſt ratio ſacramenti Euchariſtiæ, eo quod ſit permanens, à cæteris quæ ſunt ſucceſſiva, & conſiſtunt in fieri 1. 115. Vide Euchariſtia.

Sacramenta non ſunt cauſa principalis gratiæ, ſed inſtrumentalis 1. 141. ſunt cauſæ morales tantum gratiæ, non phyſicæ 1. 144. & ſeq. & quando etiam hic phyſicæ cauſalitatis modus eſſet poſſibilis, adhuc ſacramentis, prout de facto ſunt inſtituta, convenire non poteſt 1. 55. hoc ſpecialiter probatur de Euchariſtia 1. 169. explicatur quæ, & qualis ſit hæc cauſalitas moralis 1. 172. & 173. cauſalitas moralis quoque eſt vera, & propria cauſalitas 1. 175. præſtantior eſt in ſacramentis modus hic moralis cauſalitatis, quàm eſſet ipſa phyſica cauſalitas 1. 176. quare adhuc ſic dicendo ſacramenta non ſunt mera ſigna, & conditiones, ſed veræ, & propriæ cauſæ 1. 179. 180. & 182. quomodo ſint cauſæ morales inſtrumentales gratiæ 1. 183, & 184.

Sacramenta novæ legis fuerunt à Chriſto Domino immediatè inſtituta 1. 232. poteſt Deus ſua libera voluntate, & promiſſione ſe alicui obligare ad concurrendum cum ſignis, & rebus ab ipſo determinatis 1. 234. in tali caſu adhuc ſolus Deus dicendus eſſet eorum ſacramentorum auctor, & inſtitutor, non verò creatura 1. 236. inſtitutio ſigni ad certè, & efficaciter ſignificandum quæ eſt de eſſentia ſacramenti, creaturæ committit non poteſt 1. 238 creaturæ communicari nequit poteſtas inſtituendi ſacramenta etiam ſecundaria, & delegata 1. 249.

Sacramentorum Miniſter de facto, & lege ordinaria eſt ſolus homo viator 1. 257. de poſſibili eſſe poteſt quilibet ratione utens ibid. præter materiam, & formam ad ſacramenti valorem requiritur intentio Miniſtri 1. 257. hæc non eſt per ſe pars intrinſeca ſacramenti, ſed ſe tenet ex parte cauſæ efficientis ſacramentum, tanquam conditio ſimpliciter neceſſaria 1. 258. ad valorem ſacramenti requiritur intentio de conficiendo ſacramento formaliter ſumpto, ſivè de exercendis actibus externis, quatenus ſacramentales ſunt 1. 260. objectum formale intentionis Miniſtri ad valorem ſacramenti requiſitæ eſt facere, quod intendit Eccleſia in conficiendis ſacramentis 1. 264. quæ, & qualis hæc Eccleſia eſſe debeat 1. 266. quid dicendum ſit de baptiſmo per jocum collato 1. 269. quare valor ſacramenti dependeat ab intentione Miniſtri, non ſic à Sanctitate 1. 270. quæ certitudo haberi poſſit de tali intentione ibidem, quod dicendum de puero baptizato à Miniſtro talem intentionem non habente 1. 271. Vide Intentio Miniſtri.

Sacramenta nulla fuerunt in ſtatu innocentiæ 1. 193. matrimonium primorum parentum non fuit propriè ſacramentum 1. 294. non tamen repugnat in eo ſtatu ſacramenta fuiſſe; præſertim ſi duraſſet 1. 295. probabilius eſt, quòd in eo ſtatu, etiamſi duraſſet, nulla ſacramenta fuiſſent 1. 297. quare ſacramentorum inſtitutio non fuiſſet illi ſtatui congrua 1. 298. neque divino decreto proportionata 1. 299. in eo ſtatu ceſſaſſet motivum, propter quod de facto inſtituta ſunt ſacramenta 1. 300. alia via tunc homines à peccato præſervati fuiſſent, quàm per ſacramenta 1. 301. cauſare gratiam ex opere operato eſt in eis perfectio ſupplens imperfectionem, ibidem, ſtatui innocentiæ peccatum mortale repugnat, non verò veniale 1. 302. neque cauſa inſtructionis congrua fuiſſent in eo ſtatu ſacramenta 1. 303. ſcopus ſacramentorum non eſt ſanctificare tantùm, & primam gratiam conferre, ſed etiam eam augere 1. 304. quare non fuiſſent homines in ſtatu innocentiæ deterioris conditionis, quàm nunc, etiamſi ſacramentis caruiſſent 1. 306. quare ſacramentis modò egeamus, non verò tunc 1. 308. quamvis in eo ſacrificia fuiſſent, non tamen ſacramenta 1. 310. quare in eo ſtatu neque Euchariſtiæ ſacramentum fuiſſet 1. 312. non eſt idem judicium faciendum de myſterio Incarnationis, & ſacramentorum inſtitutione 1. 315.

Sacramenta adultis applicata aliquam requirunt in eis diſpoſitionem 1. 317. major gratia confertur magis diſpoſitio, & minor minus diſpoſitio 1. 318. parvulis, vel adultis æquè diſpoſitis poteſt etiam communicari gratia inæqualis ex triplici capite 1. 319. primo ex ſpeciali Dei benevolentia 1. 321. deindè ex ſpeciali paſſionis Chriſti applicatione, ibidem, tandem ex merito miniſtrorum 1. 324. hoc meritum Miniſtri eſſet tantùm de congruo, non de cõdigno ibidem. an gradus ille excellens daretur virtute ſacramenti 1. 330. quomodo intelligatur efficaciam ſacramenti non dependere à bonitate Miniſtri 1. 334. quam gratiam ſpecialem conferant ſacramenta ultra ſanctificantem 1. 337. quam gratiam ſpecialem conferant ſacramenta ultra ſanctificantem 1. 337 nullum ſacramentum gratiam cõfert ex opere operato, niſi actu ſuſceptum 1. 341. quomodo ſacramentum in voto ſuſceptum dicatur juſtificare 1. 344. quædam ſacramenta ſunt per ſe, & principaliter inſtituta ad primam gratiam conferendam, quædam vero ſolum ejus augmentum 1. 347. quænam dicantur ſacramenta vivorum, & quæ mortuorum ibid. poſſunt per accidens ſacramenta vivorum primam gratia conferre, & mortuorum ejus augmentum 1. 348. quæ ſacramenta ſint neceſſaria neceſſitate medii, & quæ præcepti 1. 365. & ſequ. ſacramenta Confirmationis, & extremæ Unctionis neutro modo ſunt neceſſaria, ſed tantùm utilia 1. 369. ſacramenta characterem imprimentia gratiam conferunt recedente fictione, non autem alia 2. 163.

Sacrificium propriè dictum quid ſit 4. 68. in Miſſa offertur Deo à Sacerdote verum, & proprium ſacrificium 4. 69. hoc ſacrificium non tantùm dici debet commemorativum, ſed etiam in ſe abſolutum 4. 81. Vide Miſſæ Sacrificium.

Satisfactio dupliciter ſumi poteſt generaliter, & ſpecialiter 5. 564. poſt remiſſionem culpæ, & pœnæ æternæ remanet aliqua temporalis pœna in hoc, vel futuro ſæculo luenda, ibid. neque id derogat infinitæ perfectioni ſatisfactionis Chriſti 5. 565. quid importet ſatisfactio ſpecialiter ſumpta 5. 567. ut actio ſatisfactoria ſit pars ſacramenti pœnitentiæ debet à Sacerdote imponi, ibidem, confert remiſſionem pœnæ temporalis poſt abſolutionem à culpa reſtanti ex opere operato 5. 568. in uno ſenſu dici poteſt pars eſſentialis hujus ſacramenti, in alio verò integralis 5. 569. non tantùm pœnæ temporalis remiſſio eſt ejus effectus, ſed etiam aliquo modo culpæ per collationem gratiæ 5. 571. an ſufficiat ad remittendam omnem pœnam temporalem peccatis debitam 5. 574. quo eſt major, vel minor, majorem, vel minorem pœnam remittit 5. 575. ſacramenta inæqualem conferunt gratiam pro majori, & minori recipientis diſpoſitione 5. 576. regula ad aſſignandum quantam pœnam ſatisfactio ſacramentalis in ſui executione remittat 5. 577. opus ſatisfactorium debet eſſe honeſtum, & moraliter bonum 5. 578. poteſt opus alias debitum pro pœnitentia imponi 5. 579. regulariter tamen, & juſta cauſa ceſſante tale eſſe non debet 5. 580. etiam actus interni pro pœnitentia interdum poſſunt injungi 5. 582. ac etiam non pœnalis 5. 583. regulariter tamen debent eſſe pœnales, qui ad tria genera reducuntur 5. 584.

Satisfactio etiam adimpleta in peccato mortali valet pro temporali pœna luenda 5. 586. non eſt abſolutè neceſſarium ſatisfacientem eſſe Dei amicum 5. 587. quia aliud eſt loqui de ſatisfactione placante, & reconciliante, aliud verò de ſatisfactione ſimpliciter, & abſolutè ſumpta, ut diſtinguitur à merito 5. 588. quo ſenſu etiam ſatisfactio in mortali adimpleta adhuc dici poſſit fieri ex gratia Chriſti, & eſſe fructus gratiæ etiam habitualis 5. 589. quomodo ſatisfactio etiam per aliquam malam circumſtantia vitiata eſſe poſſit valida 5. 593. non poteſt pœnitens abſolutè loquendo, & regulariter reiicere pœnitentiam à Confeſſario injunctam 5. 595. quia Sacerdos à Deo habet poteſtatem ligandi pœnitentem 5. 566. quo pacto poteſtas Sacerdotis ſit arbitria 5. 597. pœnitens ſatisfactionem poſitam acceptare tenetur pro integritata ſacramenti hujus ſervanda 5. 598. tenetur pœnitens ſub mortali implere ſatisfactionem impoſitam, niſi impotentia impediat 5. 599. poteſt pœnitens ex rationabili cauſa ſatisfactionem impoſitam non acceptare petendo, ut alia ſibi imponatur 5. 600. regula ſervanda in ſatisfactionibus imponendis 5. 601. in quo caſu poſſit pœnitens ſatisfactionem etiam moderatam à Confeſſario impoſitam non acceptare, & adhuc abſolvi debeat 5. 602. quomodo Purgatorium inſerviat ad ſatisfaciendum pro culpis remiſſis 5. 606. quos pacto hoc ſacramentale judicium ſit liberum, & voluntarium pœnitenti 5. 607.

Satisfactio ſacramentalis ad quid imponatur 5. 608. regulariter cõnexa eſt clavis abſolvendi à culpa cum clavi ligandi ad pœnam tẽporalem 5. 606. qualis, & quanta ſit obligatio adimplendi pœnitentiam injunctam 5. 610. non poteſt pœnitens propria auctoritate pœnitentiam ſibi injunctam commutare etiam in opus evidenter medius 5. 613. poteſt tamen permutari ab alio Confeſſario æquali, & ſimili auctoritate prædito 5. 616. non poteſt permutari ab alio inferiori pœnitẽtia pro reſervatis impoſita 5. 619. talis permutatio fieri nequit, niſi audiendo, & abſolvendo eadem peccata anteà confeſſa 5. 620. quomodo idem Confeſſarius poſſit pœnitentiam à ſe impoſitam commutare abſque nova auditione, & abſolutione 5. 622. pœnitens tenetur per ſeipſum implere pœnitentiam injunctam, nec ſua auctoritate poteſt alium ſubſtituere, nec etiam Sacerdotis 5. 625. unus poteſt pro alio ſatisfacere ex opere operantis non tamen ſacramentaliter, & ex opere operato 5. 626. quinam ſit effectus Indulgentiæ 5. 627. probabile eſt per Indulgentias remitti pœnitentias ſacramẽtales pro peccatis injunctas, non qua medicinales, & præſervativæ, ſed qua merè peccatorum vindicativæ ſunt 5. 628. probabilius eſt, quod condonata pœna alterius vitæ in Purgatorio à Deo per Indulgentias non ob id ceſſat obligatio adimplendi pœnitentiam impoſitam in hac vita exercendam 5. 629. regulariter loquendo pœnitentia imponi debet per modum præcepti, & non ſufficit per modum conſilii 5. 632. quo tempore pœnitentia à Confeſſario injuncta impleri debeat 5. 633.

Servitutis conditio quomodo dirimat matrimonium 7. 395. & ſeq. Vide Impedimenta Matrimonii.

Sigillum Confeſſionis quid ſit, & quo jure obliget 5. 532. 533. & ſeq. Vide Confeſſio.

Sponſalia matrimonio prævia quid ſint 7. 247. promiſſio ad valorem ſponſalium requiſita debet eſſe libera, & voluntaria 7. 248. quæ, & qualis deliberatio ad ſponſalia ſufficiat 7. 249. ad valorem ſpõſalium neceſſaria eſt mutua promiſſio ſponſi, & ſponſæ 7. 251. non ſufficit ſimplex acceptatio promiſſionis, ut cenſeatur repromiſſio 7. 253. promiſſio matrimonii ad ſui valorem requirit acceptationẽ alterius partis 7. 256. quomodo promiſſio unius partis vim habeat obligandi ſuppoſita alterius partis acceptatione, non autem repromiſſione 7. 257. non eſt eadem ratio de contractu ipſo matrimonii, & ejus promiſſione 7. 259. ex perfectis ſpõſalibus oritur impedimentum publicæ honeſtatis, non autem ex ſimplici promiſſione, ibidem, promiſſio ad valorem ſponſalium neceſſaria debet ſigno aliquo ſenſibili exprimi 7. 260. tres ſunt præcipuæ conditiones ad valorem ſponſalium requiſitæ, ibidem, quæ, & qualis talis expreſſio eſſe debent 7. 261. poſſunt ſponſalia clam, & privatè inter ipſos permittentes iniri, non ſolùm validè, ſed etiam licitè 7. 263. quoad hoc non eſt eadem ratio de matrimonio, & ſponſalibus 7. 264. quæ habilitas, & ætas ad ſponſalia ineunda requiratur 7. 265. requiritur ſeptennarium completum itaut ultimus dies ſaltem ſit inchoatus 7. 267. ſponſalia valida obligant in foro conſcientiæ ſub mortali 7. 271. injuſtè à ſponſalibus reſiliens poteſt, & debet cogi in foro externo 7. 273. quando tamen timetur periculum mali exitus non eſt cogendus 7. 275. & ſponſalia non addunt fornicationi ſponſæ, vel ſponſi, cum alia perſona novam malitiam ſpeciei diſtinctam 7. 277. ad quid teneatur qui votum ſimplex caſtitatis emiſit, & Virginem defloravit cum promiſſione matrimonii 7. 281. qui ſub ſpe fictæ promiſſionis Virginem defloravit, eam ducere tenetur ſub mortali in uxorem, nec damno illato ſatiſfacit cõſtituendo ei dotem ſufficientem 7. 284. & hoc aſſerendum eſt etiamſi ſponſore diſparis ſint conditionis in nobilitate, vel divitiis 7. 285. ſi promittens habeat animum ſe obligandi, non tamen promiſſam implendi, adhuc verè ſponſalia contrahit, & manet obligatus ad ſtandum promiſſis 7. 286. promiſſio matrimonii externa ſolis verbis, & oretenus facta abſque animo promittendi non ſufficit ad ſpõſalia, & in foro interno non obligat 7. 278. promiſſio etiam facta ex animo promittendi, ſed cum animo non ſe obligandi, non eſt valida ad obligandum 7. 292. fieri tamen poteſt, ut ob aliam rationem ſervanda ſit promiſſio, ut ratione vitandi ſcandali, vel alterius gravis incommodi 7. 293. quomodo talis promiſſio eſſet valida ad obligandum ex fidelitate 7. 295. quibus de cauſis ſponſalia diſſolvi poſſint 7. 296. Vide Diſſolutione ſponſalium.

Summus Pontifex in quibus Matrimonii impedimentis diſpenſare poſſit, & quomodo 7. 508. & ſeq. Vide Diſpenſatio impedimentorum Matrimonii.

T

TActus phyſicus ſaltem mediatus ejus materiæ, cujus ſit traditio, requiritur ad valorem ſingularum Ordinationum 4. 63. Vide Ordo, ſive Ordinis Sacramentum.

Tempus, quo obligat præceptum Confeſſionis 3. 454. & ſeq. tempus, quo prohibetur celebrari matrimonium 7. 346. tempus deliberandi Religionis ingreſſum conceſſum conjugatis ante matrimonii conſummationem 7. 290. Vide Matrimonium.

Teſtes an requirantur ad validitatem matrimonii, quot, & quales eſſe debeant 7. 230. Vide, ibid.

Timor cadens inconſtantem virum quinam dicatur 7. 120. Vide Libertas.

Tonſura Clericalis nec eſt Ordo, nec Sacramentum 4. 5. Vide Ordo.

Tranſubſtantiatio eſt ſpecies Converſionis in communi 3. 272. quotuplex ſit converſio 3. 273. quæ converſio ſit tranſubſtantiatio, ibidem, ad veram converſionem requiritur, ut ſit inter terminos poſitivos 3. 274. panis in Euchariſtia non annihilatur 3. 275. an ejus deſitio ſit annihilatio, eſt quæſtio de nomine 3. 277. & 278. item ad converſionem requiritur, ut terminus à quo ſimpliciter deſinat eſſe 3. 280. non tamen ſemper requiritur, ut etiam terminus ad quem incipiat eſſe ſimpliciter 3. 283. Tranſubſtantiatio dividitur in productivam, conſervativam, & adductivam, ut genus in ſpecies, ibidem, denominatur ſubſtantialis magis à termino à quo, quàm à termino ad quem 3. 284.

Tranſubſtantiatio Euchariſtica non eſt productiva 3. 291. nec terminus ejus eſt corpus Chriſti, ut ſupplet vices ſubſtantiæ panis ſubſtẽtãdo accidentia 3. 294. poteſt tamen dici productiva æquivalenter, & virtualiter 3. 296. quomodo defendi poſſit tranſubſtantiatio Euchariſtica per modum novæ conſervationis 3. 297. quarè adductiva ſit congruentior ad explicandum hujus ſacramenti myſterium 3. 299. terminus, jus formalis eſt ſubſtantia corporis, & ſanguinis Chriſti, præſentia verò ſub ſpeciebus eſt terminus concomitans 3. 300. & 302. quomodo dari poſſit converſio unius ſubſtantiæ invalidam ſibi ſuccedentem abſque ulla novitate in ſuo eſſe ſubſtantiali 3. 303. quomodo tranſubſtantiatio etiam ſumpta pro actione converſiva verè ſubſtantialis dici poſſit, ibidem, quo pacto adhuc ſalvetur verba conſecrationis realiter efficere, quod ſignificant 3. 310. tranſubſtantiatio adducta non importat ſolam actionem adductivam 3. 313.

V

VAlor ſacramenti qualem intentionem in Miniſtro requirat 1. 260. & ſeq. quarè valor ſacramenti dependeat ab intentione Miniſtri, non ſic à ſanctitate 1. 270. Vide Sacramentum. Valor ſacrificii Miſſæ non ſolùm eſt ex opere operantis, ſed etiam ex opere operato 4. 112. duplex eſt eius valor, alter ad ſatisfaciendum, alter ad impetrandum 4. 113. quomodo uterque valor poſſit dici infinitus ſincategorematicè 4. 118. & 120. Vide Miſſæ Sacrificium.

Varia-

Variatio eſſentialis,, & ſubſtantialis tàm in materia, quàm in forma ſacramentum irritat, non tamen accidentalis 1. 114. Vide Sacramentum.

Verba, quo ſenſu dicantur forma ſacramentorum novæ legis 1. 99. & ſeq. verba ad baptiſmi formam neceſſaria 2. 29. & ſeq. verba in conſecratione corporis Chriſti eſſentialia, & neceſſaria 3. 316 eſſentialia, & neceſſaria in conſecratione ſanguinis 3. 154. verba, vel ſigna conſenſum contrahentium exprimentia ſunt forma ſacramenti Matrimonii 7. 53. & ſeq.

Vinculum Matrimonii inter Conjuges quid importet 7. 4. & ſeq. eſt indiſſolubile 7. 8. & ſeq. Vide Matrimonium.

Vinum ſolum de vite eſt materia apta ad ſanguinis Chriſti conſecrationem, & nullus alter liquor eſt materia ſufficiens conſecrationis 384. Vide Euchariſtia.

Virtus adæquatè dividitur in theologicam, & moralem 5. 45. moralis virtus in virtutem ad ſe, & ad alterum, ibidem, virtutis Juſtitiæ tres ſunt conditiones, ibidem, juſtitia alia perfecta, alia imperfecta, ibid. omnis virtus appetitiva habet peculiaria dictamina in intellectu, quædam naturalia, quædam revelata 5. 57.

Unctio extrema eſt verum, & proprium novæ legis ſacramentum 6. 1. & 2. ex quo Scripturæ loco id deduci debeat 6. 4. fuit à Chriſto immediatè inſtitutum 6. 11. & poſt reſurrectionem, quando Jo. 20. inſtituit Pęnitentiæ ſacramentum 6. 14. ejus definitio aſſignatur 6. 19. ejus materia remota eſt oleum ab Epiſcopo benedictum 6. 21. ejus materia proxima eſt unctio 6. 22. quomodo oleum etiam balſamo mixtum poſſit eſſe valida hujus ſacramenti materia 6. 24. per quod differat hoc ſacramentum à Confirmatione 6. 25. benedictio olei eſt neceſſaria de neceſſitate ſacramenti, & non tantùm præcepti 6. 27. diſcrimen inter benedictionem aquæ in baptiſmo, & olei in hoc ſacramento 6. 29. ex diſpenſatione Summi Pontificis poteſt hæc benedictio ſimplici Sacerdoti committi 6. 31. hæc benedictio certum ritum, & formam verborum non requirit 6. 32. quænam ſit forma hujus ſacramenti 6. 33. forma deprecativa eſt ſufficiens ad hujus ſacramenti validitatem 6. 35. probabile eſt etiam formam indicativam eſſe ſufficientem 6. 36. ſed probabiliùs oppoſitum 6. 37. quæ verba in forma hujus ſacramenti ſint de eſſentia, & quæ tantùm de præcepto 6. 38. qui ritus obſervari debeat in hoc ſacramento perficiendo, & quot unctiones requirantur 6. 42. & 43. unctio renum, & pedum non eſt de neceſſitate ſacramenti 6. 45. nec etiam quinaria ſenſuum unctio videtur de eſſentia hujus ſacramenti 6. 47. poſſunt quinque ſenſus inungi ſub una tantùm forma omnibus partialibus formis æquivalente 6. 48. probabile eſt, in caſu neceſſitatis unam ſufficere unctionem, & ſub una forma omnes ſenſus exprimente 6. 49. materia proxima hujus ſacramenti debet eſſe certa, & determinata, non vaga, & confuſa 6. 52. hoc ſacramentum eſt unum unitate ſpecifica, ac etiam numerica 6. 54. eſt unum unitate integritatis, non indiviſibilitatis 6. 56. hoc ſacramentum in variis infirmitatibus iterari poteſt, non in eadem 5. 59. quando, & quomodo in eadem etiam iterari poſſit 6. 60.

Unctionis extremæ effectus quinam ſint 6. 61. & 62. tres ſint hujus ſacramenti effectus 6. 64. quid ſit intelligendum nomine reliquiarum peccati 6. 66. roborare animum infirmi contrà tentationes non eſt effectus principalis, & primariò intentus 6. 67. ſed eſt remiſſio finalis venialium 6. 68. talis effectus ab hoc ſacramento cauſatur ex opere operato 6. 70. quæ diſpoſitio requiratur ex parte ſuſcipientis ad illum conſequendum, ibidem, poteſt etiam mortalia remittere invincibiliter ignorata per accidens, & ſecundario 6. 71. & hic etiam effectus certior eſt in hoc ſacramento, quàm in reliquis vivorum 6. 74. cur reatus pœnæ temporalis hoc ſacramento non remittitur 6. 78. cur hoc ſacramentum exiſtenti in periculo mortis violento non miniſtratur, ibidem, gratia non confertur in hoc ſacramento per unctionem, quæ ſit ultima ex intentione Miniſtri 6. 88. neque quando Unctiones faciendæ completæ ſunt, vel ſi omnes non ſunt faciendæ, quando ultima ex faciendis perfecta eſt 6. 99. neque præcisè per ultimam ex quinque Unctionibus 6. 93. neque præcisè per primam 6. 95. ſed per ſingulas unctiones dantur ſinguli gradus, & portiones gratiæ 6. 96. quando hoc ſacramentum tribuat corporis ſanitatem 6. 100. ſolus homo viator, & baptizatus eſt ſubjectum hujus ſacramenti capax 6. 104. debet etiam eſſe adultus, & uſum rationis habens 6. 105. & ſi de facto illum non habeat, ſufficit, quòd aliquando habuerit, nec obicem poſuerit 6. 109. at perpetuò amentes hoc ſacramentum ſuſcipere nequeunt 6. 111. ad valorem hujus ſacramenti ſufficit, quod morbus putetur probabiliter periculoſus, licèt re ipſa nō ſit talis 6. 114. B. Virgo non fuit hujus ſacramenti capax 6. 115. ad valorem hujus ſacramenti requiritur, quòd ejus ſubjectum aliquando actualiter peccaverit, licèt actu peccatum non habeat 6. 117.

Unctionis extremæ ſuſceptio non eſt de præcepto, ſed tantùm de conſilio 6. 120. antè ſuſceptionem hujus ſacramenti Confeſſio, & Communio præmitti debent 6. 124. facta præparatione per Confeſſionem, & Communionem ad hoc ſacramentum recipiendum non eſt neceſſaria ulterior diſpoſitio poſitiva, ſed ſufficit negativa, ideſt, non ponere obicem 6. 125. ſolus Sacerdos eſt hujus ſacramenti idoneus Miniſter 6. 127. & quilibet Sacerdos poteſt validè illud adminiſtrare 6. 129. non tamen licitè, niſi in extrema neceſſitate, vel de proprii Paſtoris licentia ſaltem tacita 6. 130. quomodo poſſit hoc ſacramentum validè à pluribus confici 6. 133. non tamen conficeretur licitè 6. 138. Parochus ex juſtitia, & præcepto ad mortale obligante tenetur hoc ſacramentum ſuis ſubditis miniſtrare 6. 139. alius verò Sacerdos non niſi ex motivo charitatis, & ſub veniali 6. 141. quando Parochus tempore peſtis cum periculo vitæ teneatur hoc ſacramentum adminiſtrare, & quando non 6. 144. & 145.

Votum Caſtitatis duplex, aliud ſimplex, aliud ſolemne 7. 436. quęnam differentia ſit inter hæc vota 7. 437. non differunt eſſentialiter, ſed tantùm accidentaliter ex ſola Eccleſiæ conſtitutione 7. 438. ſolemnitas voti continentiæ in quo conſiſtat 6. 441. Pontifex diſpenſare poteſt in voto ſolemni caſtitatis, & Religionis 7. 510. non tamen facere poteſt, ut ſine tali voto ſtatus Religionis permaneat 7. 512. votum ſolemne profeſſionis eſt impedimentum dirimens 7. 436. quo jure votum ſolemne matrimonium irritet 7. 439. Vide Impedimenta Matrimonii.

Uſus Matrimonii ad quem finem exerceri debeat, ut ſit licitus, & honeſtus 7. 529. quomodo, & quando fiat illicitus 7. 540. & ſeq. Vide Copula conjugalis.

Uxor quomodo repudiari potuerit, & qua ratione in lege Moſayca 7. 179. quomodo, & quando negare poſſit viro debitum conjugale 7. 548. & ſeq. quomodo, & quando poſſit à viro adultero divortium facere propria auctoritate, non expectata Judicis ſententia 7. 567. Vide Divortium.

FINIS.

DISPU-

DISPUTATIO PRIMA DE SACRAMENTIS IN GENERE.

QUÆSTIO PRIMA.

De natura, & eſſentia Sacramenti in genere.

1 POſtquam Subtilis Doctor cum Magiſtro in tertio Sententiarum libro egit de Chriſto, qui eſt cauſa, quæ nobis juſtificationem meruit, & dona omnia, quibus ad vitæ æternæ conſecutionem juvamur; in hoc quarto Libro deinceps tractandum aſſumit de cauſis inſtrumentalibus, quas Chriſtus adhibuit ad nos juſtificandos, perficiendos, & adjuvandos ad eandem beatitudinem adipiſcendam; quæ quidem inſtrumentales cauſæ communiter in Eccleſia à Patribus, & Conciliis Sacramenta vocantur; Hoc autem, *Sacramenti* nomen apud Latinos idem ſignificat, quod apud Græcos nomen *Myſteriū*, unde hæc nomina, tanquam ſynonima haberi ſolent, ut patet ex illo Ap. 17. *Et in fronte ejus ſcriptum myſterium, & ego oſtendam tibi Sacramentum mulieris*: Quavis autem hoc Sacramēti nomen plures habeat acceptiones, ut hic omnes pęnè Auctores referunt: tamen in Eccleſia uſurpatum fuit ad ſignificandam cæremoniam quandam ſenſibilem, aliquam ſanctitatem conferentem; Quòd ſi ſacramentum ſit novæ legis, ſignificat, & confert ſanctitatem perfectam: & quidem talis ſanctitatis ſignum non ſemel in Scriptura nomine ſacramenti appellatur, ut patet ex verbis Apoſtoli ad Epheſ. 5. ubi matrimonium appellat, *Sacramentum*. Ex quo loco ſatis evidenter conſtat, hæreticos noſtri temporis temerè, & ſine fundamento hanc Sacramenti ſignificationem reiicere, & valdè ineptè obiicere, quòd hoc nomen ſacramenti ſit novum, & à tempore tantùm Magiſtri Sententiarum in uſu poſitum apud Catholicos, cùm anterioribus ſæculis nulla de tali nomine mentio habita fuerit. Conſtat enim ex dictis, hoc nomen antiquiſſimum eſſe, & frequenter tàm in Scriptura, quàm à SS. Patribus uſurpatum, ut hic paſſim Theologi oſtendunt, nam D. Aug. ſæpiſſimè hoc utitur nomine, ut patet l. 2. *de Doctrina Chriſtiana c. 3. ep. 117.* ad Januar. S. Hieronym. Malachiæ 1. Ezech. 49. & Matt. 28. Tertullianus contrà Marcionem cap. 20. Lactantius Firmianus lib. 3. de vera ſapientia cap. 30. Ciprianus *l. 2. c. 2. & 3.* & alii paſſim; & hoc nomen ad præſens inſtitutum magis aptum eſſe non poterat, quia ſacramentum dicitur quaſi, *Sacrans mentem*.

ARTICULUS PRIMUS.

Traditur, & explicatur definitio Sacramenti.

2 PLures, & variæ ſolent ſacramenti, ut ſic, definitiones afferri, quæ tamen omnes, ſi benè intelligantur, & explicentur, vel in unam coincidunt, vel ſaltem ex illis vera, & integra ſacramenti definitio colligi poteſt in ea acceptione, qua hic ſumitur, ut enim inquit Doctor 4. *d.* 1. *q.* 2. in calce, quòd una definitio non exprimit, alia exprimit, ut ſic ex omnibus colligendo, quod ſparſim invenitur in ſingulis, poſſit haberi una definitio cōpleta, qualē definitionem colligit, & aſſignat ipſe, *q. cit. art. 2. lit. F.* dicens, quòd ſacramentū, *eſt ſignum ſenſibile gratiam Dei, vel effectū ejus gratuitū, ex inſtitutione divina efficaciter ſignificans, ordinatū ad ſalutē hominis Viatoris*: Alii verò ita colligunt, & deſcribūt, quòd ſacramentū eſt *ſignū ſenſibile inſtitutū à Deo ad conferēdū ex opere operato gratiā ſanctificantē infallibiliter homini diſpoſito, cui cōfertur*, quę etiā definitio in idē recidit, & parū, vel nihil differt à pręcedenti, à Sc. tradita, quę hic per ſingulas particulas eſt declaranda.

3 Primò itaque ſacramentum dicitur, *ſignum*, quod ſumitur ex ſcriptura, nam Geneſ. 18. Circumciſio, quæ inter vetera ſacramenta erat pręcipuum, dicitur, *ſignum fæderis*, & ad Rom. 4. *ſignaculum juſtitiæ fidei, & c. 6.* appellatur Baptiſmus ſignum ſepulturę, & reſurrectionis, & 1. Corinth. 1. Euchariſtia dicitur ſignum paſſionis, & mortis Chriſti, ſicque paſſim appellatur à Patribus. Definitur autem ſignum ab Aug. lib. 2. de Doctrina Chriſtiana *c.* 1. eſſe illud, *quod præter ſpeciem, quam ingerit ſenſibus, aliquid aliud facit in cognitionem venire*, quæ definitio jam explicata eſt 1. *p.* Inſt. Logic. ſignum autem non ſolùm dici poteſt in ordine ad cognoſcendum, quo pacto præſertim ibi ſumitur ab Aug. de etiam ad faciendum id, quod ſignificatur; primo modo dicitur ſignum cognoſcendi, quod quidem ſupponit res, ſeù veritates ſignificandas, & tantùm facit, ut ab aliis cognoſcantur, quomodo hædera dicicitur ſignum vini vęnalis, nomina rerum, fumus ignis &c. Secundò modo dicitur ſignum illud, quod non ſupponit, ſed facit, ut ſint res ſignificatę, quo pacto ſigna dicuntur illa, quando inter aliquos convenit, vel ex pacto ſuo, vel ex mandato ſuperioris, ut dato tali ſigno certa quædam operatio fiat; Quando itaque ſacramentum dicitur *ſignum*, non debet hæc prima particula pro mero ſigno cognoſcendi accipi, quaſi negando, vel excludendo ſignum faciendi, ſed potiùs accipi debet in communi, ut conſequenter per alias ſequentes particulas determinetur, quoniam modo ſacramentum ſit ſignum.

Secundò ſacramentū dicitur, *ſignum ſenſibile*, & ratio eſt quia debet eſſe ſignū ipſis hominibus, qui non niſi per ſenſus in cognitionem ducuntur; & quidem certū eſt, omnia ſacramenta, tàm nova, quàm vetera eſſe ſigna ſenſibilia, talia namque eſſe debebant ad congregandam, & regēdam Eccleſiam viſibilem, & ut eſſent apta, & proportionata ad ſignificandum hominibus. Difficultas tamen eſt, an eſſe ſignum ſenſibile ita pertineat ad eſſentiam Sacramenti, ut repugnet inſtitui in re purè ſpirituali. Et quidem partem negātem tenent quidam Nominales cum Ocham, quorum fundamentum eſt, quia poſſet Deus ſignum merè ſpirituale, & intelligibile inſtituere, quod ſignificaret, & cōferret gratiam ſanctificantē ex opere operato, ſicut ſacramēta ſēſibilia novę legis de facto faciūt. Confirmatur, quia de facto contritio in ſacramento pęnitentiæ, Chriſtus in Euchariſtia, conſenſus contrahentium in Matrimonio, non ſunt res ſenſibiles, & tamen pars ſacramenti.

4 Verùm, quamvis potuiſſet Deus ſignum merè ſpirituale inſtituere, ſtatuendo, verbi gratia, quādocunque Angelus, vel homo certum quendam actum ſpiritualem eliceret, gratiam ei conferre ex opere operato, ſicut de facto actui cōtrictionis remiſſionē promiſit peccatorum, & aliis actibus internis meritoriis gratię argumentum ex opere operantis; adhuc tamen ſacramentum non eſſet eo modo, quo nunc eſt inſtitutum, & ſuprà in concluſione deſcriptum, quia non eſſet ſignum ſenſibile, ſed eſſet Sacramentū, prout ſignificat tantùm ſignum ex opere operato conferens gratiam ſanctificantem, in quo ſenſu nulla eſt difficultas; Quarè eſtò ad poſitionem alicujus rei ſpiritualis ſtatuiſſet Deus gratiam cōferre; adhuc tamen Sacramentum humanum non eſſet, ut modò inſtitutum eſt, ſed potiùs Angelicum, quia homines ad cognitionem non juvaret; Quod verum eſſet, etiamſi Deus hominem elevaret ad tale ſignum percipiendum, ſiquidem illa elevatio pręter naturam hominis eſſet; undè ſignum ſpirituale, & ſacramentum, ut modò inſtitutum, convenirent ſolùm in ſignificatione gratiæ: differrent autem in qualitate ſignificationis, quæ etiā eſt de ratione Sacramenti ſtrictè ſumpti, ut modò inſtitutum eſt; Atque ita licèt de ratione ſacramenti, ut abſtrahentis ab humano, & Angelico, non ſit eſſe ſenſibile, eſt tamen de ratione Sacramenti homini ex anima, & corpore conſtanti accomodati, ut enim inquit Do-

ctor